

SCIENCE AND HISTORY LIBRARY
23 OCT 1956

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903
Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956

Courteousness must not be mistaken for flattery nor impudence for fearlessness.
—Mahatma Gandhi.

We who seek justice will have to do justice to others
—Mahatma Gandhi.

No. 39 —Vol. LIV.
40

Friday, 19th October, 1956

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: SIX PENCE.

EGYPTIAN SEES 'SERIOUS EFFORT' TO REACH SUEZ CANAL SOLUTION

UNITED NATIONS,
N.Y., October 11.

EGYPTIAN Foreign Minister Fawzi today said that in the secret talks here "a serious effort in many directions" is underway "to reach a peaceful solution" of the Suez problem.

He referred to his discussions with the British and French Foreign Ministers and UN Secretary-General Dag Hammarskjold which are now in their third day.

At a luncheon given in

his honour by United Nations correspondents, Fawzi replied to questions, but declined to comment on Egypt's attitude a proposal for an international body to advise, consult and impose sanctions in case of violation of a treaty covering the canal operations. He recalled that "in general way, Egypt of course wants to co-operate and do anything constructive" to work toward a solution of the Suez issue. "That is our over-all yardstick," Fawzi said.

Asked whether India's

Ambassador Menon had submitted "A new compromise plan" for a Suez settlement to Egypt, Fawzi said he "had been comparing notes with many friends," including the Indian diplomat.

As to whether the purpose of the private talks were designed to reach a solution at the UN or to achieve a basis for further negotiations, Fawzi said, "If we can reach agreement here, Egypt will be happy indeed—if not we can try to find a basis for negotiation."

BAN ON GANGSTER COMICS

Colombo, October 1.

AS stated in a report in the 'Hindustan Standard' the government of Ceylon is planning to prohibit the distribution of gangster comics. A Bill has been presented to parliament which provides for severe penalties against those engaged in selling and distributing these comics.

INCIDENTS OF RACE PREJUDICE IN AMERICA

New York, Sept. 30.

BECAUSE she visited a restaurant in the company of a Negro nurse, the American public health doctor, Deborah Coggins, was dismissed by the Florida state authorities.

In Clinton, state of Kentucky, racists set off explosives near the home of a Negro family because they had sent their child to the public school there.

WHERE DO WE COME IN?

AT the Transvaal Congress of the United Party recently Senator H. G. Swart said that the allegation by the Nationalists that the United Party favoured equality between White and non-White was the greatest untruth ever perpetrated in South Africa. *There was no place in South Africa for anyone who stood for equality between White and non-White!*

'Die Volk'

Dr. Louis Steenkamp, M.P., recently told a United

Party gathering that the United Party would take no steps regarding the Africans unless the people of South Africa were unanimously agreed upon them.

Well, that ought to satisfy the Africans, anyway: but would it satisfy Senator Swart?

16th VICTIM OF ATOM BOMB

Tokyo, Sept. 30.

A 32-year-old woman of Hiroshima, ill with leukemia since 1952, died in a Red Cross hospital in Tokyo. She was the sixteenth victim this year of radiation sickness resulting from the atom-bombing of Hiroshima eleven years ago.

WORDS OF WISDOM

All men are by nature equal, made, all, of the same earth by the same creator, and however we deceive ourselves, as dear to God is the poor peasant as the mighty prince.

—Plato.

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones?

Surely a **NEW INDIA PROTECTION POLICY**,
the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

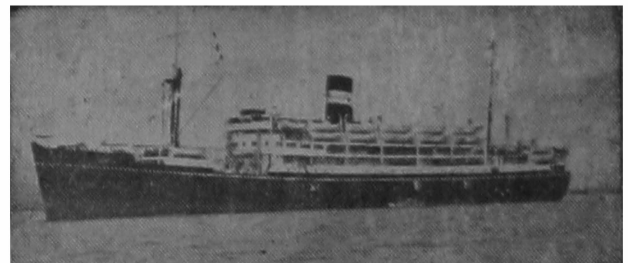
— JUST ARRIVED —

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd.	Real Benares and Jarl Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.	Georgette Jarl Work Sarees All colours. £4-10-0
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.	Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.	CHILDREN'S SCHOOL WEAR Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.	
Coloured Georgettes 45" 3/11 yd.	
BLOUSES Printed Georgette and Bomberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.	
	CHAMPALS! Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S. S. Karanja due 31st Oct. Sailing 5th Nov. 1956.
For Bombay via Karachi

S.S. Kampala due 29th Nov. Sailing 4th Dec. 1956.
For Bombay.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever inoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Inoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food	£92-0-0
Second " " "	£60-15-0
Third Class Bunk	£31-10-0
Muslim Special Food	£11-10-0
Ordinary Food	£4-18-0
Hindu Special Food	£10-3-0
Ordinary Food	£4-6-0

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 19TH OCTOBER, 1956

Call From Bloemfontein

THE Bloemfontein conference of African leaders asked organisations in this country to mobilise opinion into a united front for purposes of opposing apartheid effectively. We underline this appeal because we ourselves have pointed out in these columns that such a front is the only answer which apartheid can respect.

In its wisdom the conference refrained from saying precisely what form such a front would take. We say in its wisdom because it will not be a very easy thing to bring such a front into existence. And no single group has the right to lay down the law for the other sides. What will have to be done is that the various interested in such a front will discuss a number of ways in which such a front can be formed. In the end, such discussion might lead to the type of all-in conference of all the races hinted at by Chief Luthuli in his address to the conference.

Such a conference, it seems to us, might be best qualified to decide on the nature of the front.

In the meantime, however, it would be fine thing if little time were wasted in opening negotiations among interested organisations with a view to calling the conference at the earliest possible date. For this reason we urge all interested organisations to start conditioning opinion for such a conference.

It is of the utmost importance, of course, that if and when such a front is created sectarian interests should not be pushed to the fore at the expense of any others. With this in mind it is as well that people should be clear in their minds on the two forms such a front might take.

On the one hand it might take the form of an alliance in which the groups composing the front preserved their individual identity and decided to cooperate on the specific issue of overthrowing apartheid. Such a loose organisation would have its advantages as well as its weak spots. The looseness would make it easier for divergent viewpoints to co-exist in an atmosphere of confidence inspired by the knowledge that all parties realised that success lay in pushing sectarian interests to the background.

It would have two fatal weaknesses. In the event of a crisis within the front it would tend to break up. This is a real danger when it is remembered that the races have not as yet learnt fully the habit of working together.

The other danger is that it would be most likely to break up the moment apartheid was thrown toppling to the ground. This would give way to a new struggle

for power in which the allies of yesterday would be at each other's throats. Whether the ideal of race co-operation would be strong enough to survive such a disaster is something on which time alone could tell.

The other type of front would be based essentially on values cherished in common by all who joined such an alliance. The weakness here is that it would take a much longer time to convince the peoples of the Union of the need to give to such a bloc their wholehearted alliance. People have been nurtured on race consciousness and they might not readily find it easy to find in values and ideals stronger bonds than race or blood.

But it has one overruling advantage. It would be the best insurance against splitting up under duress from the apartheid side. And, after the overthrow of apartheid would constitute a solid and tested foundation for that mixed, egalitarian society for which every true democrat works.

On the other hand wisdom might lie in a short-term programme which would prepare ground for new developments spread over a long period of time. For the immediate purpose of opposing apartheid effectively a loose front could be created which would gradually develop into a solid front of the like-minded as time went on.

In the end a situation might arise when purely racial political and other organisations might be driven out of business. A situation might arise when, for example, the existence of the African National Congress would be incompatible with the existence of the united front. That goes for the Indian Congress or any similar organisation. We must weigh the pros and cons of the developments into which events have thrown all of us carefully if to avoid the bunders we all made during the resistance campaign—when we did not make adequate provision for situations that we should have known would arise from the launching of the defiance campaign.

Unite To Thrash Out Common Problems

THE total rejection of the Tomlinson Report by the Interdenominational African Ministers' Conference held in Bloemfontein is an event of the greatest importance. It involves a complete and emphatic rejection by responsible African Christian leadership of the whole basis of apartheid. At the same time it is a challenge to every White South African to turn from the destructive paths of sectionalism.

Far from expressing a narrow and exclusive nationalism the African people made a call for co-operation in building a common society.

This is an example that every South African would do well to follow and a call he dare not ignore. Let all those who are genuinely interested in the welfare of our country come together now and thrash out our common problems in a constructive plan for the future.

The Banishment Bill Debate

I—The Government Case

OWING to the pressure, on press space of the spate of legislation introduced in the last ten days of the session, the Banishment Bill debate could not be adequately reported. Hansard is now available and its pages are a revelation to read.

The foremost impression conveyed to the reader is the essential duplicity of Dr. Verwoerd's arguments. Explaining why he did not wish to use his existing banishment powers under Section 5 of the Native Administration Act, he said that these were intended for use when "a Native community in the Reserves" requests the removal for "a direct breaking of law and order." Section 5 was not intended for banishing the urban "universal type of Native agitator who becomes a source of trouble in any place he is sent to" and who, in any case, would then have to be removed to rural conditions "quite different" to those he is accustomed to. It seems incredible that no one during the debate recalled that Dr. Verwoerd has, in fact, already used Section 5 against at least two ANC leaders from East London and one from Durban, to whom everyone of these objections apply.

Dr. Verwoerd's second main objection was that under existing powers, removal has to be to a specific place for a specific period; and he does not like "so short a period as two years" with the banished then "returning as a martyr." Nor does he wish to be obliged to "spread these agitators over a whole series of Native areas to become potential sources of agitators there" or to "send them all to one particular farm where their confinement would necessarily assume the character of a concentration camp"—a point on which the Minister was especially sensitive even before the "Drum" now blew up overseas. So what did he propose under the Banishment Bill? He proposed "the far more lenient method" of banishing them indefinitely from particular urban areas, where they will "lose their living and their place of residence," and be scattered indiscriminately all over the country-side by any of 500 local authorities.

The Minister's third and, no doubt, real intention was to secure that Municipalities should bear the onus and the odium themselves. Here, of course, he had a point. If we are to have arbitrary banishment without trial, it

is only too easy for local authorities to recommend this and that to the Minister, to blame him for trouble if he fails to accept their advice and to saddle his party with the odium in this country and outside if he does. And up and down the country Opposition-controlled Municipalities like East London and Port Elizabeth have been playing into the Minister's hands by sending along such recommendations, albeit at the active instigation of the Special Branch. Thus Dr. Verwoerd could support his case with demands from "U.P.-controlled municipalities who are not my political partners," though he made a plain misstatement by saying that, "with the possible exception of one," all the municipalities quoted are under U.P. control. At least two of the six have Nationalist majorities. And Dr. Verwoerd has the quaint notion that "all members of the P.E. City Council will probably be members of the U.P."

By
C. W. M. GELL

Some idea of the extent of banishment envisaged is conveyed by the figures quoted. Port Elizabeth asked for four, Pretoria one, East London two, Benoni four, Brakpan seven, Germiston seven—a total of 24. And these are only "a brief list of the most important areas"—presumably selected also with a view to embarrassing the U.P. As Mr. Marais Steyn said: "If there is one memory that will remain with me of the 1956 session, it will be the smirk on the Minister's face when he referred to putting the onus on the U.P." A little later Mr. Meentz admitted that "there are so many of these cases that, if the Minister were to put all who have been banned in one place, there would be misery and chaos."

Yet the Minister (a doctor of psychology) prided himself that he has found "a compassionate means" to deal with "a few individuals who oppose our efforts to uphold law and order...I take into account the effect of certain measures on the human psyche and how by psychological means, I can achieve my object, viz. good order." Which ran into the devastating retort from Mr. Lovell that tried legal procedures embody the experience of centuries of civilisation and "any departure from them is going

back to a much older age when humanity did not have the experience that dictates our modern methods, that is a fair trial before an impartial tribunal" In other words, Dr. Verwoerd is merely wielding the big stick of fear in a rather crudely tyrannical form.

At no stage did the Minister, or anyone else, define "agitator." Its meaning varied from those "who are a terrible nuisance to City Councils" to the actual perpetrator of crimes of violence. But it never during the debate strayed very far from the ANC which might take the attention paid to it by both main parties as something of a compliment. Dr. Verwoerd admitted that requests to banish ANC leaders had come from "moderate Native leaders" and (more than once) Bantu school boards. The U.P., too, had its "moderate Native leaders." Both Parties disowned the ANC like the plague and Mr. Harry Lawrence, who did "not approve of impudence," happily agreed to "taking action against agitators!" But, as Mr. Froneman put it with irresistible logic, "all the moderate leaders" are on the side of the Government. Who are the "moderate leaders" the U.P. wants us to consult? They are the agitators. How can we negotiate with those against whom we are making the laws?"

Other Nationalist oratorical masterpieces included a distinction between "the communist poison" and the "liberalistic spiritual poison" (Mr. J. E. Potgieter); a passionate avowal that unlike Kenya, Rhodesia etc., "we have never had such a peaceful situation as today, I challenge Hon. members to name one place (but then why this Bill?) where there is an explosive situation today" (Mr. de Wet Nel); a whimsical argument by Mr. D. J. Potgieter that the Government "seeks to ennoble the Native tradition by giving him an opportunity to go to court by this Bill," which virtually precludes such opportunity. Dr. Verwoerd graciously conceded Africans "the right to have differences of opinion" and even to "normal forms of resistance," but drew the limit at "agitators," "actual offences" and "incitement," all of which are punishable under presently existing legislation.

More than one Nationalist spokesman asserted the necessity for "strong Government" and condemned "consultation" as merely a sign of weakness.

Senator Groble frankly confessed that the Bill was a protective measure for the European people and, almost incidentally, for "the broad mass of the Bantu people." By a process of elimination the Bill appears to be expressly aimed at African born or long resident in the urban areas, who know no other home and who, being at present exempt from influx control, may presume upon the "right" to be in the towns to the extent of being "cheeky," "truculent" or even "defiant." In a revealing passage Dr. Verwoerd amplified the apartheid theme of the African as a temporary sojourner in our midst—with the opportunity "to work, to live, to find a source of income. All that is granted to them" Provided "one thing only; and that is to behave normally and decently."

Finally, there were several irrelevant little insights into Nationalist political thought. Mr. P. M. K. le Roux did not regard his white birth as an accident. It was "the decision of a Higher Hand." Having been born White, he was "by essence and descent the product of a civilisation which is thousands (sic) of years old." Fully alive to the necessity of "uplifting the non-White," he yet considered—it would take "several thousands of years" before they attain White levels of civilisation. Dr. Verwoerd has hitherto always spoken in terms of a few hundred years; but perhaps it hardly matters. Inconceivable as it would seem anywhere else, Mr. le Roux is being tipped for promotion to Cabinet rank.

And then there was the intervention in the debate (through the mouths of Nationalists) of "the spiritual father of the U.P."—Father Huddleston. Dr. Verwoerd felt that Senator Rubin was in the pulpit of St. Pauls "out-Fathering and out-Collinsing the gentlemen of whom we already know so much." And Mr. Froneman, with typical Old Testament fervour, saw in the Opposition arguments "the hand of Esau, but I hear the voice of Jacob and the voice of Jacob I hear is the voice of Father Huddleston." Someone is evidently getting on someone else's conscience!

(The Opposition arguments will be discussed in a second article.)

Bloemfontein Conference On The Tomlinson Report

WHEN it was announced in the middle of the year that the Interdenominational African Ministers Federation (IDAMF) had decided at their executive meeting to call an All-African conference to discuss the recommendations of the Tomlinson Report, and aspects of African life affected thereby, the news was received with great satisfaction in many circles. Since this important report was tabled in Parliament several bodies have met to discuss it but at none of them were Africans present. As the recommendations of the report are of vital concern to the African community it is not surprising that their leaders have given

By

Dr. A. W. BLAXALL

thought to the matter. IDAMF is a non-political organisation. It is the national committee which co-ordinates a number of Interdenominational bodies in the four Provinces. The response was very gratifying, in fact it was truly said when the conference actually met that "it is probably the most representative gathering of Africans that has come together since the memorable meetings before the 1936 legislation."

When the conference opened in the Paradise Hall, Bloemfontein, on Thursday morning, 4th October, 390 delegates had assembled from all parts of the Union. University lecturers, Ministers of religion, professional men and women, workers and representatives of cultural organisations, all of them were there together with a very small group of observers from the Christian Council of South Africa and the Institute of Race Relations. Four of the Parliamentary representatives of the African people were also interested listeners while the press, both South African and overseas, had reporters in attendance. Needless to say the Government was represented by members of the Police.

It was a matter for regret that the Mayor of Bloemfontein did not find it possible to welcome the delegates and formally open the conference. The President of IDAMF, the Rev. Z. K. Mahabane, said that he then invited the Moderator of the Dutch Reformed Church and the Anglican Bishop but unfortunately

the former was otherwise engaged and the latter was touring his Diocese. The conference was then opened formally by the Archdeacon of Bloemfontein, the Ven. D. A. Bailey, who made reference to the fact that Bloemfontein is notable as a conference city but it is probable that a long time has passed since a more important conference has taken place.

It is impossible in a short note to review the speeches, discussion and questions that were asked. I will content myself by saying that the standard was extremely high, very few indeed of the speeches being irresponsible and only one of a fiery nature calculated to cause a split among the listeners. (This did not succeed and it was only the firm insistence of the Chairman that secured for the speaker a patient hearing). This is now the third conference I have attended with the report of the Tomlinson Commission discussed, and I am bound to say that several of the speeches given this time revealed a more thorough knowledge of the contents of the report than those I heard on other occasions. The two conferences which spring to my mind by their complete contrast is the Volkekongress organised in June by SABRA and a few other organisations and this conference upon which I am now commenting. Both were held in Bloemfontein. The SABRA sponsored conference, attended only by white people, was notable for the way in which the report was hailed as the supreme masterpiece which will settle once and for all the relations towards the races in South Africa—even if it takes until the end of the century to complete the work. As I said in a sermon the Sunday after that conference, I was genuinely horrified by the tone of some of the speeches which seem to me to verge dangerously on idle worship, and uncritical exaltation of a document which clearly demands most careful approach.

The second conference was frankly critical but at the same time by no means merely destructive. The recommendations of the commission were examined, not against the background of theoretical thinking by one group of people as to what is good for another group, but against the harsh realities of the group most affected. Two things which were said by several Africans were (1) there can be no ultimate settlement of race relations in South Africa without

consultation at all levels up to the highest and, (2) thinking in South Africa should be in terms of that which is good for the nation as a whole and not merely for one section of it. Another important thing which stays with me is the way in which frequent reference was made to the role which the churches play in South Africa if only they can reach greater unity of outlook and truer fellowship in service. There was very little evidence of bitter African nationalism which is sometimes associated with such gatherings, in fact I cannot help thinking that a visitor viewing the conference objectively would say that there is great hope for the future of South Africa if only those who have the power of Government can realise the essential human nature of the problems which confront the country.

Towards the end of the second day it was decided that a statement must be issued and a small committee was appointed to draft one. This committee was composed only of Africans; the

document which they produced reflects completely the minds of Africans without any direct influence from other groups whatsoever. It is a noble document and I hope that the full text will be very carefully studied by all who have peace and goodwill at heart. It is also to be hoped that the appeal for a truly representative inter-racial conference will not fall on deaf ears. The question is who can rightly convene such a conference? The first thing is to awaken as widely as possible a sense of urgency, and a determination in the hearts of as many people as possible that South Africa shall be saved from the strife which always follows on division. Then no doubt will arise an organisation which can rally the forces of goodwill in an atmosphere beyond power politics, and all these other influences which disrupt life.

1956 may well be memorable as a year of conference: may 1957 be a year of growing co-operation because the days are becoming few,

Disposal Of 83 Building Sites At Springfield

Natal Indian Congress Objection

THE Natal Indian Congress wishes to inform the Indian public that its objection to the disposal of eighty-three building sites by the Durban City Council at Springfield was based on the ground that there was no assurance by the City Council that these sites would be made available to only of those who were on the Council's waiting list in order of priority.

In a notice in the Press recently the Durban City Council indicated that it would either sell by private treaty under Ordinance 21 of 1942 or utilise for the construction of dwellings thereon, under the Housing Act, 83 sites at Springfield. The notice also called for objections from interested parties. Congress objected to the proposed disposal and later informed the Council that if it "was assured that the sites will be disposed to prospective purchasers

from the Council's waiting list in order of priority Congress will reconsider its decision." So far the Council has not given the assurance.

In the sale by private treaty the City Council should not go outside its waiting list. We have no quarrel at this stage with Ordinance 21 of 1949 which enables people without habitable homes to obtain a plot of ground and a loan up to £3,400 to erect a dwelling, nor do we have quarrel with Section 5 of the Housing Act which provides for Corporation built homes to be let to the people.

Congress wishes to repudiate rumours that it objected to the proposed disposal because there was no public auction of the sites. Public auction would be the last thing that Congress would suggest as such a scheme would open the door for unscrupulous investors.

"South Africa's Policy Of Apartheid—Unacceptable"

V—The Fatal Policy Of Apartheid

ALONGSIDE this racial feeling based on principle there is a racial feeling which is acquired by practice. I call it acquired because it is not inborn. In many countries where different races live next to each other the children obviously have very little racial feeling.

White and Black children play and wrestle with each other and have little or no consciousness of the contrast. The famous missionary Oldham remarks on the fact, and a man like Prof. Bavnick thinks that it can be confirmed by one's own experience. Racial feeling only becomes active at a later age. It certainly does not have the definite instinctive basis one was lead to suppose. During his visit to South Africa Prof. Bavnick saw a Negro woman, a servant in the home of a White family, carrying her own child on the one arm and a child of the white family on the other and the two children were quite satisfied.

The third background is fear.

Unless the Whites maintain themselves through apartheid their supremacy will be irrevocably lost. Apartheid is a matter of survival. In Pretoria I had a discussion on apartheid with a number of young Afrikaners. One of them, a youth of about eighteen, said: "I do not care whether the policy of apartheid can be defended on Biblical grounds or not; the alternative for us is: apartheid or the sea."

"It is possible that the existing aversion and discrimination stems from prejudice which cannot be justified by science or ethics. But the prejudice is there. It is so strong and deep-rooted that statesmen have to take it into consideration or else their politics will founder. Separation may be the confession of the failure to solve the colour problem by the application of the loftiest principles. It may be that by it the decision in a great ethical controversy is being avoided. But some kind of separation is the only pattern of living which the majority of Whites in South Africa will accept."

"The would-be reformer must not so much look at what is ethically preferable but at what is politically expedient."

And with such a booklet the

South African embassy in The Hague makes propaganda for the policy of apartheid.

The question arises what the Afrikaners actually mean by apartheid. In the whole world this word is used with ease and yet it is indeed not easy to define its meaning. Malan gave the word currency. Previously the word segregation was used. But that is a some what vague expression. While science strives after a stricter definition of concepts, politics, according to Prof. Serton, like to beat about the bush. It must try and keep men of widely differing view together under one banner for as long as possible. If you read the literature on apartheid and listen to the way the word is used in daily conversation it becomes clear that apartheid can have several widely differing meanings.

By

Ds. J. J. BUSKES

(Continued from last week)

In Europe one usually thinks of apartheid and discrimination as synonyms. Perhaps it will be clear at the end of the chapter that the intuitive evaluation of apartheid as discrimination is essentially correct. Yet we cannot be satisfied with this intuitive judgment especially as the most sincere Afrikaners are the first to deny that apartheid means domination by the Whites and discrimination against the non-Whites. They do not deny that there is an apartheid which means just that but according to them that is bad apartheid which they condemn to make way for the good apartheid which they propagate. We will have to differentiate as we seek an answer to the question what Afrikaners mean by apartheid.

1. Apartheid can mean the complete territorial separation of Whites and non-Whites. This is called radical vertical apartheid.

2. Apartheid can also mean that one supports this vertical apartheid but is convinced at the same time that the Whites cannot do without the Black as a labour force so that the radical part of vertical apartheid is partly abolished.

3. Apartheid can finally mean that the territorial separation of Whites and non-Whites is regarded as only partly possible. Thus a horizontal instead of a vertical separation is propagated. Whites and non-Whites live in the same area but in this one area a maximum of separation is effected. It is immediately clear that this apartheid means domination by the Whites and discrimination against the non-Whites. If society is compared with a house it could be said that this horizontal apartheid means that the Whites live in the house and the non-Whites in the cellar or the basement.

Let us first discuss radical vertical apartheid. Actually, those who propagate it have strong objections against the word apartheid. It is too negative. They prefer to speak of separate development.

Who are they who support this radical separate development? It is not the politicians but the Church leaders who agree with the views of Totius.

Of special importance was the paper on the social aspect of the African question. Economic and social development has affected African life to the core. Industrialisation has drawn millions of Africans to the industrial areas and the mining districts. More than sixty percent of the Africans live outside the Reserves. In South Africa this process is called detribalization. The African is transplanted from a collective to an individual existence. He is uprooted and finds himself in a completely foreign society.

The speaker makes no bones about it that the contact with Western civilisation has completely disrupted the social structure of African life. The indigenous institutions and views have lost their power. The result is far-reaching disintegration and social chaos.

In addition to the Missions the industrial development of South Africa played a very important part in the disintegration. White society absorbed the Africans as a labour force. Thousands of Africans migrated and still migrate to the large cities. Increasingly less men remained in the Reserves—the tribal areas. Married life became disrupted.

The position of the women was changed. The men acquired a completely new way of life. The traditional pattern of life was maintained in the Reserves but it did not have the same meaning which it had had in the past. The Reserves remained undeveloped and overpopulated. Tradition ceased to function. People changed. Families became dependant on the income of the men in the large cities. The life of the African on the farms changed the least.

The large cities caused the greatest changes. There the Africans live in compounds on the mines, in locations, the African townships in the neighbourhood of the cities, the slums, the squatter camps and the homes of the employers. Nothing remained of the old traditional way of life.

In the resolutions it is said that no healthy synthesis between the valuable cultural elements of the Bantu society and Western culture came into being. African policy must aim at this synthesis. Therefore the Reserves must have the opportunity for economic development. They must be remade into a real home for the Africans so that they will not be enticed to the cities.

There should be no possibility of miscegenation.

The treatment of the social aspect was followed by that of the economic aspect.

In the resolutions the Conference declares that the present situation is confusing and dangerous because the Africans do not know where they are being led in the political sphere and that raises a false expectation with many. The policy of intermingling is rejected because it leads to unnecessary conflict between the two races and the undermining of the future of the White race and to the detriment of the development of Christian civilization in Africa.

The policy of separate development is accepted as a sound foundation on which both the White and the Bantu can live happily together. The political future of the Bantu must be described in a long term policy. In his own areas the Bantu must be fructified by Christian civilization according to his own na-

ional background and brought to full nationhood by natural means. In the areas of the Whites he will never be able to claim political rights. And the principle of Christian trusteeship must be maintained as long as it is necessary for the welfare of Whites and Bantu.

I have given such a detailed description of the contents of the papers and the resolutions of the Conference (the bulk of the quotations have been omitted in this abridged version) because the

church leaders at this Conference pronounced themselves in favour of apartheid, but at the same time unambiguously stated that only a radical vertical apartheid can be a fair solution of the racial problem in South Africa. Of course integration and assimilation are rejected but the horizontal and non-radical, vertical form of apartheid, too, because this means domination by the Whites and discrimination against the non-Whites.

(To be continued)

South Africa

THE Apartheid policy pursued by the South African Government has been discussed threadbare in the U.N.; and the majority of its members has accepted the obvious fact that Apartheid and its evils are the concern of the conscience of the whole civilised world. We should not be surprised if South Africa should walk out of the next session of the General Assembly. That too would be nothing unusual, South Africa's point of view will also receive support from the usual group of colonial Powers, some of whom are following quite a liberal policy towards people in their subject territories but who, surprisingly enough, do not seem to think it morally essential that they should support any move which tends to give to all races in South Africa the benefit of rule based on justice and liberty. Concentration of all power in the hands of whites and denial of equality for all time to non-whites is something so anachronistic that the world body is bound to lodge its protest against it, even though it has not been able to correct the tyrannous ways of the South African Government.

Mr. Louw has again painted the usual picture of the Indian community in South Africa which is so well satisfied with its conditions that it does not wish to take advantage of offers of repatriation to India so "generously" held out by the Government. This picture bears little relation to fact. As a result of applications in practice of Apartheid, the Indian community is being uprooted from areas where it has lived for years making a living as best it could. All the best urban and agricultural areas are being grabbed by whites. It is no secret that the Government are out to destroy even the little commercial prosperity won after years of toil by people of Indian origin and held on a completely precarious tenure. Mr. Louw forgets that these people have all identified themselves so completely with South Africa that they think only of that country as their home. Such people are naturally unwilling to cut themselves off from the place they consider their home and go to a country where they will feel entirely like strangers.

It is the duty of the United Nations to try to win for these people who have been in South Africa for generations the rights

enshrined in the Charter, which is the basis of all ideals and activities of the world organization.

—'Hindu', Oct. 7.

SOUTH AFRICA has, it seems become immune to all criticism. It will reject the Labour Party Conference's criticism with the same contempt as it has been dismissing United Nations requests and demands. The Nationalist Government is out to defy the world and is persisting with vehemence in its implementation of Apartheid. It is trying to suppress agitation against the policy on the part of non-Europeans with an iron hand. Reason and argument does not appeal to it. That is because it knows that it can hurl defiance at others, including the United Nations, with impunity. Other big Powers do not utter a word of support for it but they do not favour positive action. This policy of drift is dangerous and its consequences cannot be foreseen. They may be disastrous.

The reason why certain countries like America are not agreeable to take steps to end racial discrimination is because this problem exists in some form there also. For instance, the Negro problem in the southern states of America and the manner in which certain sections of whites are behaving have sullied the reputation of that country. The majority of people do not want any sort of discrimination against negroes, whether in schools or elsewhere. Courts have also pronounced their verdict against any racial discrimination.

The U.S. Administration and the majority of American people may not believe in racial discrimination. But the evil tendency that is persisting in certain states is making functioning of normal life difficult in the areas concerned. This evil tendency must be fought and uprooted in a concerted manner. It is only when racial discrimination is completely abolished in those countries can they speak against Apartheid with authority, sincerity and clear conscience. There can be no peace and justice in the world if equality of races is not only accepted in theory but also enforced in practice.

—'Tribune', Oct 9.

Editorials Of The Week

Clash Of Colour

THE South African Labour Party, like the Anglican Church, a that unhappy country, has condemned the present treatment of non-whites as "incessant and insane persecution in every sphere of their daily lives." The British Labour Party too has expressed grave concern at the incompatibility between the Union's policies and Commonwealth principles. The students of Capetown University have by an overwhelming majority demanded freedom for the universities to decide whom to admit or whom to reject. Witwatersrand has already taken an active stand against segregation and incurred the wrath of Dr. Viljoen and Dr. Verwoerd. But despite protests all round, the implementation of the Group Areas Act goes on relentlessly. An African lawyer in Johannesburg is refused chambers where he can conveniently meet clients or witnesses and whole communities of non-whites are uprooted and replanted in "near-Belsen" camps.

At a national conference of African leaders which met to consider the Tomlinson report, Dr. Xuma has exposed the hollowness and utter unworkability of the expensive "separate development" scheme which is only a nice new name for Apartheid: It means, not national homes for the Bantus, but discrimination, differential treatment and denial of all rights to Africans, making the country safe for continued exploitation and white domination. Already, as the President of the Interdenominational Ministers' Federation bewails, Africans have been reduced to such political impotence that they are homeless, landless, penniless and powerless. The cynical claim that Apartheid "protects the interests of non-whites as well as

whites" has been exposed by every measure taken under the Group Areas Act, which in effect shifts Africans and Indians into areas unsuitable for trade and business, if not also for residence. The threat to move a prosperous African tribe from a fertile North Transvaal valley, where they have lived for 200 years, and to replace them by whites who will use African labour, is typical of a process which is called "separation" but is really suppression.

No wonder, African leaders despair of co-operation and economic integration ever becoming possible under white leadership and are now thinking in terms of "total Apartheid" by which they mean division of the land and assets of the country on an equitable basis with due regard to the population ratio. This is a proposal which finds no place in Mr. Alan Paton's charming book on South Africa, which makes it out that the only alternatives for the future are white domination, black domination and a common society under white leadership. Granted the fear of the whites that recognition of the rights of Africans will lead to black domination and consequent unwillingness to assume responsibility for developing a common society, the African and Indian Congresses are forced to suggest other alternatives and seek the good offices of the U.N. to save South Africa, if necessary, by dividing it. It is up to the Afro-Asian nations to see that racism is driven out of its last stronghold. The nineteenth century myth that Christianity and Western civilisation are supreme values to be adopted by all mankind has been exploded with a bang by the Whites in South Africa.

—'Indian Express', Oct. 7.

"Implementation Of Group Areas Means Genocide"

—Advocate J. Slovo

Group Areas Hearing At Ladysmith

IN a brilliant thirty-minute address to the Group Areas Board at its hearing at Ladysmith on Monday 15th October 1956, Advocate Joe Slovo of Johannesburg, representing the Ladysmith Rent and Ratepayers Association said that the implementation of the Group Areas Act meant genocide as far as the Indian community was concerned.

Mr. Slovo who was given an uninterrupted hearing by the Board outlined to it the reasons why his clients were withdrawing from the enquiry. The packed Town Hall consisting of a majority of Indians, a number of Africans, Coloureds and Europeans heard Mr. Slovo's indictment of the Act, the general pattern of race zoning and the hardships which the Act would inflict on the Indian community, in a tense atmosphere.

The Board, said Mr. Slovo, wielded tremendous powers. "I doubt whether in judicial history," he continued, "a precedent can be found for enormity and vastness of your powers. Therefore I say Mr. Chairman, that your Board has a terrible responsibility. It has the responsibility of recommending whether or not a peaceful, industrious and law-abiding community ought to be broken materially and spiritually. It has the terrible responsibility of deciding whether it should make itself a party to what I can only describe as genocide—a word which has recently come into use amongst civilised peoples to describe the extermination of a community on racial grounds."

Dealing with the race zoning proposals which were before the Board Mr. Slovo said that had his clients continued to participate in the proceedings they would have shown that there were 4000 Indians who stood to lose over £1,000,000 if the plan were implemented.

After adding that that was terrible enough, Mr. Slovo said: "but, this is half the picture. The other half, the more important half is that each one of these individuals is a human being. He has a wife and child. He has done no wrong. He has committed no crime. Yet, he is told by the proposers of the plan 'You and your kith and kin must give up the gains you

have made by virtue of your industry and intelligence.'"

Giving the facts relating to one of his clients, seventy-six year old Mr. Hajee Cassim Suleman Asmal, a pioneer of Ladysmith, Advocate Slovo said that in consultations held with his clients, Mr. Asmal when asked whether he would move into the proposed Indian zone—undeveloped veld—Mr. Asmal had said that he would rather slit his throat and then let his body be carried to that area.

Emphasising the role of the Board Mr. Slovo said that its function was not to advise the carving up of Ladysmith into racial zones but in the first place to determine the desirability or otherwise of having Group Areas. "The toll of human suffering which such division will cause must weigh heavily on one side of the scale...It amounts to having an intellectual disrespect for the integrity and the quasi-judicial nature of your tribunal if the proposers assume that your Board is a mechanical separator, whose function it is to implement sectional desires for the strangulation of the Indian community."

Mr. Slovo then referred to "another familiar pattern which has become monotonously obvious." This pattern was expressed in the following terms: "*Everything for the White man and the Indians to the Veld.*"

He enquired what possible legal or moral justification there could be for such an attitude and said: "an all-white body places before your Board a scheme for the division of Ladysmith."

"It is a notorious fact, considered unfortunate by my clients, that they have no recognised constitutional means of influencing the final decision nor have they any voice in the organs which are responsible for these schemes."

"In such circumstances one would expect those persons and bodies who claim to be 'trustees' and 'guardians' to present an attitude which has a semblance of fairness. At the very least one would expect such persons to be shamed into a realisation of their responsibilities. But no. Their attitude is, and this is more than borne out, by this and other proposals, that 'we consider this a White

man's law. It is there to protect us. The administrative and constitutional machinery is in our hands. You are aliens in the land of your birth.'"

Mr. Slovo then graphically dealt with the situation which would arise on the reversal of the role. If his clients had made a proposal to uproot 4000 Europeans from their homes and business places in Ladysmith they would have justly been dubbed as social criminals. If that would have

been the position with such a proposal coming from his clients "what possible basis can there be for having a different reaction to the reverse proposal submitted by Europeans now before the Board."

In conclusion Mr. Slovo said, "Mr. Chairman, has it reached the sorry pass that the degree of suffering of human beings has reference only to the colour of their skin? No, Mr. Chairman. Although my clients in similar matters have come to suspect it the Group Areas Act has not yet adopted as part of its title the words "To provide for the removal of Indians from favourable positions and to protect the white community from economic competition."

Banishment Of Africans

Following is a copy of a letter sent to the 'Economist' London, by Mr. C. W. M. Gell:

SIR,—Your excellent review of the books by Mr. Alexander Steward and Mr. Anthony Sampson about South Africa (August 25th) has only just reached me. May I suggest two small modifications?

"No tears need be shed for Sophiatown." But many African tears are, in fact, shed. For Sophiatown, despite its slums, was a free township, not subject to all the petty restrictions of location regulations operating in every "far superior housing estate." And if "virtually all Africans who have been moved are glad," that is largely because only the worst slum areas have so far been "cleared." Will the 20,000 or so, who live in habitable houses, be as "glad" when it is their turn?

Secondly, your reviewer refers to "a new law enabling a junior magistrate to exile an African from his home without appeal to the courts." The reality is far worse. The law allows any one of 500 local authorities (which, in practice, means the petty municipal official known as the location superintendent) to banish anyone whose presence is deemed "detrimental to law and order." No judicial officer comes into the picture and no appeal lies to the courts. The local authorities range from the City Councils of Johannesburg, Cape Town, Durban etc., to the town councils of tiny country hamlets and even

Village Management Boards. No local authority may amend a by-law without higher sanction. But there is no control over their banishment of Africans.

Conference Of The S.A.I.C.

THE 22nd Conference of the South African Indian Congress will be held in the Gandhi Hall, Johannesburg on the 19th 20th and the 21st October, 1956.

According to the Press statement issued by the Congress, "this Conference will consider the grave issues confronting the Indian people of South Africa and will consider ways and means of opposing the Group Areas Act in a practical way on a South Africa wide basis."

The Conference will be attended by 195 delegates from the Transvaal, Natal and the Cape. The Natal Indian Congress, the Transvaal Indian Congress and the Cape Provincial Indian Assembly are the constituent bodies of the South African Indian Congress.

S.A. Hindu Mahasabha
Deepavali Friday, 2nd November 1956.

All Hindus will observe this Festival.

R. Rughunath,
Act. General Sect.

49 Lorne St.,
Durban.

Walk-Out Staged At Group Areas Hearing At Ladysmith

AN application to the Supreme Court to test the validity of the ruling given by the Group Areas Board was foreshadowed when a major walkout was staged by the Indian, African and Coloured people and their legal representatives when the Board met at the Town Hall, Ladysmith, on Monday 15th October.

The Board had met to consider a proposal for race zoning and it emerged at the commencement of the hearing that the proposal before the Board came from the Board itself. Advocate Mr. J. B. Macaulay, Q.C., who appeared with Advocate Mr. H. E. Mall asked the Board to recuse itself on the ground that in submitting a proposal before the hearing it had in some measure prejudged the issue on the desirability of declaring Group Areas for Ladysmith.

Mr. Macaulay's contention was supported by Advocate Mr. J. Slovo, and Messrs. J. N. Singh, I. C. Meer, N. T. Naicker, B. J. Christopher and G. Hurban who were appearing for a large number of organisations and individuals.

The Board refused the application for recusal and also refused an application for an adjournment to enable the Board to be tested in the Supreme Court.

It was this refusal which led to a major walk-out from the crowded Ladysmith Town Hall leaving behind an almost empty building with the Board, members of the Town Council and a legal representative representing only thirtyone local residents.

Before the withdrawal took place the legal representatives of those who walked out of the hearing explained to the Board the reasons which prompted them to take this course of action.

Mr. Macaulay informed the Board that his clients felt that the Board had prejudged the issue and that they had no option but to make an application to the Supreme Court.

Advocate J. Slovo in a lengthy address to the Board outlined the disastrous effects the Group Areas Act would have on the Indian people in particular. He stated that the general pattern followed in respect of race zoning amounted to genocide—the extermination of groups or communities on racial grounds. Genocide, he

added, had been declared a crime by the United Nations.

Giving details of the effect of the Act and race zoning if carried in Ladysmith Mr. Slovo said that the plan before the Board envisaged the uprooting of over 4000 Indians. If the Indian community had put forward proposals to uproot 4000 Europeans from their homes their proposal would have been laughed out of Court. He said the test which was to be applied when it was sought to uproot a European should apply in the case of non-White peoples when proposals are made for their uprooting.

Mr. J. N. Singh severely criticised the plans before the Board and said that the Group Areas Act was totally unacceptable to the Indian people. He showed how unjust the proposals before the Board were and added that his clients had no option but to withdraw from the proceedings in view of the ruling of the Board.

Mr. Singh pointed out that the proposal before the Board if accepted would affect 231 acres of Indian owned land valued at £627,749 as compared to 2 acres of European owned land valued at £5,295. Whereas 4,000 Indians were affected under the proposals the total number of Europeans was only 14.

Mr. I. C. Meer told the Board that the Indian people who had no say in the enactment of the Group Areas Act, viewed this law with great apprehension. The Board was the only machinery before which they could appear to express their opposition to the Act itself.

Criticising the ruling of the Board he said that by submitting its own race zoning proposals at the enquiry at Ladysmith the Board, which was acting as judges, had "descended into the arena and in doing so the vision of its members was likely to be obscured by the dust of the conflict in the arena."

Mr. Meer said the Board by its ruling at Ladysmith was creating a very grave precedent likely to affect the Indian people throughout the Union. The Board should never present its own proposals. Its function was to judge.

Mr. Meer added that his instructions were to withdraw from the proceedings.

Things In General

African Students Asked To Equip Themselves For Responsibilities

New Delhi, Oct. 13.

ADDRESSING the Association of African Students in India on Thursday here, Prime Minister Nehru said it was his conviction that countries of Africa struggling for freedom would be free "not in the distant, but in the very near future."

Some African countries, he added, had achieved freedom, but they had many problems to face. Others were still involved in the struggle for liberation from foreign rule. "Many of you who have come here will have to shoulder all kinds of responsibilities."

"It is inevitable that your countries will attain freedom. After that it will be for the likes of you to shoulder the burden of freedom. It is a very heavy burden and therefore you must equip yourselves to shoulder these responsibilities."

The Prime Minister expressed the hope that people, particularly the students in India would learn more about Africa. The Department of African Studies at the Delhi University would, he hoped, continue to get eminent teachers and scholars from Africa to visit various Indian Universities and other institutions.

Prof. Blackett On India's Neutrality

Professor P. M. S. Blackett, leading British physicist, told a London audience that the policy that Prime Minister of India Nehru was pursuing in international affairs had done enormous good to India and the world. He told the *Mela* (Indian Festival) arranged by the London Majlis that India was playing a very important part in world affairs and had made a very large contribution to their solution by its policy of "independent neutrality." Professor Blackett is professor of physics in the London University and honorary fellow of the Indian Academy of Sciences.

When Policeman Meets African

Mrs. E. W. Anderson writes as follows to the "Rand Daily Mail":—

Sir,—I have just seen an incident from my balcony which filled me with disgust.

Two Africans and two Afri-

can women were standing on a corner quietly talking, certainly doing no-one any harm, when a police car drove up and out jumped two policemen:

One snatched a cane walking stick out of an elderly African's hand, punched him in the stomach, emptied his pockets, dropping some of the contents on the pavement and leaving it for the African to pick up:

He eventually found the pass, which was evidently in order for he handed it back to the African with his stick, which he took away again and tried to break.

I do not think any African objects to showing his pass but why, oh why, cannot the police treat them with a little respect?

This report is being investigated by the police.

White Blood vs. Black Blood

Bangkok's English language evening daily 'Liberty' on October 5 editorially commented on South Africa's decision to segregate blood in hospitals for transfusion. Captioned "White Blood vs. Black Blood," the editorial said this action "gives the finishing touch to colour discrimination which has made South Africa extremely notorious and low in the international estimation."

"The Strydom Government are blissfully ignorant of the stern fact that Whites are immigrants in South Africa and that the country rightfully belongs to Blacks and Coloureds whom the Whites despise."

Concluding, the editorial said South African Whites may congratulate themselves for upholding "race superiority," but "they should know at the same time that most White nations of the world feel aghast because of their talk and behaviour."

Australian Team's Visit

Prime Minister Nehru has described the forthcoming visit of the first official Australian cricket team to India as "an event in our cricket history" and hopes the visit will lead to the peoples of India developing greater contacts with Australia.

Mr. Nehru was welcoming the Australian team in a message to the Official Souvenir to be published by the Board of Control for Cricket in India on the occasion of the Australian team's visit on its way home from the United Kingdom.

All-In African Conference On The Tomlinson Report

The following is a copy of a letter sent to "Die Transvaler" by Mr. J. K. Ngakane:—

SIR,—The reaction of Die Transvaler to the statement issued by the Bloemfontein Congress of African leaders on the Tomlinson Commission Report does not come as a surprise. It could almost have been forecast before the conference took place; and for this reason Africans and the majority of thinking non-Nationalist Europeans will attach no more importance to it than to other statements published by 'Die Transvaler' in pursuit of its policies of repression and division.

But what must be challenged—and challenged to the extent that a copy of this letter goes out to every journal in this country—is the distortion of fact made in the leading article, "One Sided Resistance," which appeared in "Die Transvaler" on October 8.

The statement that the recent Bloemfontein Conference of African leaders was "held by a number of Natives and a couple of Europeans" is a childish travesty of the truth. And to further describe the African leaders as "a few intellectuals and individuals from the membership of the African National Congress," and to imply that "a couple of known European liberals" were associated with them, reveals "Die Transvaler's" leading article for what it is: a frightened whistling in the dark to reassure itself, an attempt to pretend that something of which it is afraid, does not exist.

No European whomsoever had anything whatever to do with the Conference, though interested Europeans were welcome to attend. The Africans' Parliamentary representatives and two or three other Europeans who were interested in the Africans' viewpoint, and who realised that in the end the Africans' viewpoint will have to be taken into account, did attend. The Dutch Reformed Church, too, was welcome to send observers, though none came.

The simple, inescapable truth of the matter—a truth which must have increasing historical significance, however much "Die Transvaler" and the Nationalist Party may whistle in the dark and bedevil the future, is that the Bloemfontein congress

which has just ended was the most vital effort of its kind since the Nationalists came into their disastrous power in 1948. From the African point of view, it was completely successful. The 400 delegates called together by the African Ministers' Federation did that very thing which "Die Transvaler" most fears. It did represent the broad powerful mass of African feeling. It has hardened and given form to the implacable resistance of all but a group of Afri-

can sycophants (the small potential fifth columnists who are to be found among any people) to the Nationalist Party and its apartheid doctrine:

"Die Transvaler" and anyone else interested may care to read the papers of the Conference, which are shortly to be issued in simple bound form. Perhaps that journal will then stop whistling in the dark and face up to the inescapable truth that the bitter problems of South Africa, problems so dreadfully complicated by the Nationalist Party, will only be, and can only be, solved on a basis of co-operation of Black and White.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklye Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. Phone 33-1654.

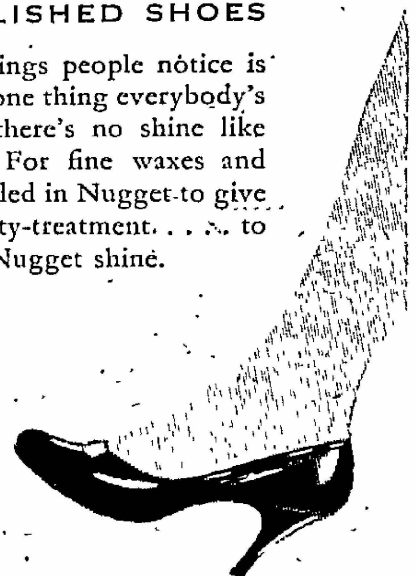
.....
"Distins-Sagseeds: Our 1956-57 Seed and Nursery Catalogue Price List now available. If your free issue has not already been received, kindly write for free copy to Distins-Sagseeds Ltd., P.O. Box 2060, Johannesburg.
.....

IT'S
REMARKABLE

... THE IMPRESSION MADE BY WELL-POLISHED SHOES

One of the first things people notice is ... your shoes. And one thing everybody's agreed on is that "there's no shine like a Nugget shine". For fine waxes and rich stains are blended in Nugget to give shoes a daily beauty-treatment... to give that noticeable Nugget shine.

NUGGET - THE SHINE OF GOOD SHOES

Drunkenness Convictions

FOR some years past, the S.A. Temperance Alliance has been privileged with access to official reports which has made practicable the compilation of a quinquennial statement showing the number of convictions for drunkenness in the Union and South West Africa. The 1955 figures have just become available and extracts from the quinquennial statistics are appended:

	Europeans	Africans	Asiatics	Coloureds	Total
1951	11,667	32,888	1,319	30,382	76,256
1955	11,789	43,306	2,281	41,623	100,999
1951—1955	62,345	191,897	9,399	175,840	439,460

It is generally accepted that for every case of drunkenness resulting in a conviction, there have been half-a-dozen simultaneous instances in which no arrests have been made; a large percentage of assault cases in which drink has been the major factor, are not included in the appalling total of nearly half-a-million convictions for drunkenness within the last five years.

Indian Films For Foreign Audiences

Minister's Address At Presentation Of Awards

IN New Delhi recently Prime Minister Nehru gave away awards for the best films of last year

Speaking on the occasion, the Minister for Information and Broadcasting, Dr. Keskar, said a notable feature of development in the field of films during the last two or three years was the increasing efforts made by Indian

films to attract audiences abroad; Indian films had found recognition at a number of international film festivals.

Dr. Keskar also spoke of steps the Government had decided to take to help the film industry produce better films and organise the industry on a better basis. It was proposed to establish a national film board. This would have as

Whenever, wherever infection threatens, doctors and nurses take elaborate antiseptic precautions. Nothing is left to chance. Almost every hospital and clinic, in Southern Africa, and in many countries overseas, relies on Dettol. This pleasant, non-poisonous fluid, deadly to germs, is harmless to the delicate human tissues the germs invade. In the home, as in the hospital, Dettol is the safe way to safety.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

its constituent units the present censorship organisation, Production Bureau and Film Institute. The Production Bureau would help producers in looking through scripts in an advisory capacity. The Film Institute would be a centre for expert and technical training to photographers and other technicians of the industry. Dr. Keskar said it was proposed to introduce legislation for the National Film Board during the coming session of Parliament. Another important step which the Government proposed to take was a form of film finance corporation to begin with on a small scale. Details of structure of the corporation were under consideration.

Selections

Selections were made on the recommendations of the Central Committee of Awards. The committee did not find any of the films entered in the children's category to be of sufficiently high standard to qualify for the Prime Minister's Gold Medal or a Certificate of Merit. As recommended by the committee, All India Certificate of merit were awarded to the Marathi film *Shirdiche Shri Sai Baba* and the Hindi film *Jhanak Jhanak Payal Baaji*. Among documentary films, *Wonder of Work* and *Education for Life* won Certificates of Merit.

Awards for the best feature films in various languages were given in accordance with the recommendations of the regional committees in Bombay, Madras and Calcutta.

Cricketers To Be Honoured

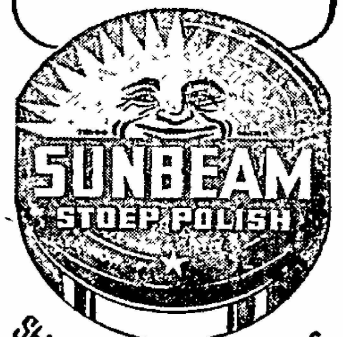
THE Steering Committee of the Board of Control for Cricket in India, which met in Benaras recently, decided to present a silver salver each to Vinoo Mankad and Pankaj Roy as a mark of appreciation of their creating a new world record in first-wicket partnership in Test Cricket and breaking the previous record held by Len Hutton and Cyril Washbrook by scoring 413 runs in the fifth and final Test between India and New Zealand at Madras in January.

The Maharajkumar of Vizianagaram, President of the Board, told Pressmen that the presentation would be made at a garden party to be given in honour of the Australians at the Ranji Stadium, Eden Garden, Calcutta, during the third and final Test against Australia on November 4.

On September 18 Mankad resigned to play for Stockport in the Central Lancashire League next season.

For the modest cost of a tin of Sunbeam you can improve the whole appearance of your home. See the difference for yourself...when your stoeps and window ledges are gleaming with Sunbeam's rich glowing colours

Shines...and shines...and shines

in red...green...black at their brilliant best

Dewali Greeting Cards In Latest Designs

Religious Printed Cards 4 " ... 4 3 Per Doz.
Cheque Books in English Only 1s. 3d. & 2s. 3d. Each
Film Star Post Cards Real Photos (Tinted) 1s. Each
Technicolour Extra Large Photos (Tinted) 1s. 3d. Each
Religious Folder Cards Real Photograph (Medium) Plain 9/6 doz.
" " " " " " Tinted 12/6 "
" " " " " " (Large) Plain 18/6 "
" " " " " " Tinted 24/6 "

Real Photo Ann. Namesta, Nehru, Rajendra Prasad, Gandhiji and Nehru, Gandhiji's Life and Gurumantra. Medium 9/6, Large 18/6 per dozen.

Floral Cards in Real Photo Tinted Medium 12/6 & large 18/6 doz.

De Luxe Extra Large Plain " " " " " " 18s. 6d. per doz.
De-Luxe Extra Large Tinted " " " " " " 24s. 6d. " "
Floral Hankies 2/6 Each. Film Star Hankies 2/6 Each.

C.O.D. Charges 2s Extra. Postage Free.

Obtainable At Our
Only Address:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS
(Corner Grey & Lorne Streets)
286 Grey Street,
Phone: 26070.
DURBAN.

FOR ...

RUBBER STAMPS

AND

PRINTING

CONTACT ...

**STANDARD
PRINTING PRESS**

GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.

TELEGRAPHIC ADDRESS
"QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN".

Phone 29868.

P. HARGOVAN & CO.
(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS
AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

COMMUNAL UNITY

By Gandhiji

An up-to-date collection of Gandhiji's writings on Unity between Hindus, Muslims Sikhs and others. While defining Unity Gandhiji says:

"Hindu-Muslim Unity means not unity between Hindus and Muslims only but between all those who believe in India to be their home, no matter to what faith they belong."

Foreword by Babu Rajendraprasad.

Price: 25s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANGHESTER TRADING
—CO. LTD.—

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

—&—

Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

★

બિજુઓનો સમુદાય મળીને નેમ સામર અને છે તેમ આપણે ગૌરી કરીને ગૌરીના સામર બની રાખીએ છીએ. અને જગતમાં સૌ જોઈ પીળ સાથે મિત્રભાવે રહે તો જગતનું રૂપ બદલાઈ જાય.

—ગાંધીજી.

ઈન્ડિયન

ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

★

અનાસક્તિક કેમ વધે? સુખ અને દુઃખ, મિત્ર અને શત્રુ, પોતાનું અને પારકું-બધું સમાન સમજવાથી અનાસક્તિ વધે છે. તેથી અનાસક્તિનું બીજું નામ સમતાવ છે.

—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૪ રૂ.—અંક ૪૦

તા. ૧૯ એપ્રિલ, ૧૯૫૬.

છુટક નકલ પે. ૬

ઇજ્જત સુએઝ કનાલના ઉકેલ માટે આતુર છે

યુનાઇટેડ નેશન્સ-ઇજ્જતના પરદેશ ખાતાના પ્રધાને તા. ૧૧ના જણાવ્યું હતું કે, યુનાઇટેડ નેશન્સમાં જે ખાનગી મચીઓ સુએઝ કનાલના ઉકેલ માટે યત્ન રહી છે તેમાં ઘણી વ્યવહાર સુચનાઓ કરવામાં આવી છે.

આ ખાનગી વાટા ઘાટા ત્રણ દિવસ યથા આવી રહી છે. ઇજ્જતના પરદેશ ખાતાના પ્રધાન, તથા ફ્રાંસ અને બ્રિટનના પરદેશ ખાતાના પ્રધાનો અને યુનાઇટેડ નેશન્સના મંત્રી/આ વાટા-ઘાટમાં સામેલ છે.

પત્રકારોની પરીપદમાં તેઓને જે પ્રશ્નો પુછવામાં આવ્યા હતાં તેમાં એક પ્રશ્ન એ પણ પુછવામાં આવ્યો હતો કે “એક આંતરરાષ્ટ્રીય સમિતી” આ કનાલના નહીવટ માટે ઇજ્જતમાં સ્થાપવામાં આવે તે વિશે તમારો શું અભિપ્રાય છે? તેનો જવાબ આપવાતુ તેઓએ નાકાચું હતું.

તેઓએ એક પ્રશ્નના જવાબમાં જણાવ્યું હતું કે સુએઝના આ સવાલનો ઉકેલ શાંતિથી આવે તેને માટે બનવું જરૂર કરવા ઇજ્જત તૃપ્તિ છે.

તેઓને એક પ્રશ્ન એ પુછાયો હતો કે શ્રી મેનને સુએઝના ઉકેલ માટે તમને કાંઈ સલાહ આપી છે કે કેમ? તેનો જવાબ આપતા પ્રધાને જણાવ્યું હતું કે, મેનને તેમજ બીજા ઘણાં બધાં સલાહ અને સુચનો આપ્યા છે. અને અમે તે પર વિચાર કરીએ છીએ.

અમેરીકામાં જાતીભેદનું ઝેર

અમેરીકાના કેટલાક સર્વિસમાં જે સ્ત્રી ડોક્ટર ડેવોરા મેગીન કામ કરતાં હતાં તેઓને એક રેસ્ટોરામાં નીચો નર્સ સાથે ગયા એ યુદ્ધ માટે કામ પરથી ખાતલ કરવામાં આવ્યા છે.

અમેરીકાના એક ગામમાં ત્યાંની યુરોપીયન શાળામાં ફેટલાક નીચાં બાળકો ભણતાં હતાં તેથી ત્યાંના યુરોપીયનોએ તે બાળકોના ઘરો સામે ઝાપનામાઇન્ડ સંજોગોમાં હતા.

બીજા પ્રશ્નો પુછતાં વર્તમાન પત્રના પ્રતિનિધીઓએ પુછ્યું હતું કે, આ ખાનગી વાટાઘાટો પ્રથમા ઉકેલ માટે

યત્ન રહી છે કે, તેના ઉકેલ માટેની પરીપદો ભરવા માટે છે?

આને બે અર્થિન ઉકેલ યત્ન તો અમને ઘણા આનંદ યરો. પ્રધાને જણાવ્યું ઘણાં તેઓએ કહ્યું, જવાબ આપતાં પણ એ તેમ ન બને તો બીજી તકોને પણ ઇજ્જત વધાવી લેશે.

સાચું દાન: સાચો ત્યાગ

કેદારનાથજી

વ્યવહાર-શુદ્ધિમાં વ્યવહાર એટલે કેવળ વ્યાપાર એવો સંકુચિત અર્થ નથી લેવાતો; પણ જીવનવ્યાપક બધાં કર્મો એ વ્યવહાર એવો અર્થ સમજવાતો છે. આ બધાં કર્મો શુદ્ધમાં શુદ્ધ રીતે યવાં જોઈએ, શુદ્ધ કર્મોને અંતે પ્રસન્નતા, સામાધાન અને શાંતિ મળે છે; એટલું જ નહિ પણ બ્યારે બ્યારે તેનું સ્મરણ થાય છે. ત્યારે પણ સંતોષ અનુભવાય છે. ગીતામાં સાત્ત્વિક દાનને દાન મળેલું છે. સાત્ત્વિક દાન એટલે રાજ્ય ખુશીથી કરેલું દાન. આંગણે આવેલા બિખારીની કટકટમાંથી બચવા માટે કરેલું દાન કે કચવાતે મને કોઈ કંઈ કાળમાં આપેલું દાન એ સાચું દાન નથી. એ દાનમાં શાંતિ નથી. દાન એટલે ત્યાગ. જે ત્યાગ ક્યાં પછી સંતોષ રહે તે સાચો ત્યાગ. હુદાહ સાંભા મળે તો પણ ધનદોહલતનો ત્યાગ કરવો પડે છે; પણ શું તે ખુશીથી કરાય છે? જે દાન કે ત્યાગ ક્યાં પછી હોગ તે સાચું દાન નથી-સાચો ત્યાગ નથી. ધર્મયુક્ત, નિર્દોષ અને શુદ્ધ કર્મોથી આત્માની ઉન્નતિ થાય છે. આપણે ત્યાં યાપણ યુકાયેલી યીજ પાછી આપીએ છીએ જેવી ભાવના દાન કરતી વખતે આપણામાં ઢોલી જોઈએ.

દેહધારીથી નિંદા, હિંસા, છળ-કપટ ન થાય. તેની સ્થિતિ સ્ફટિકના જેવી અંદરથી તેમજ બહારથી નિર્મળ હોય છે. પરંતુ આને તો બ્યાં ત્યાં નાટકી મધુરતા દેખાય છે. મધુરિતિ-

ષ્ટિતિ જીવંતોને કદ્યે તુ હલા-હલમ. આજકાલ તો આપણું માનવો તુ વર્તન જમલી પશુઓને શોભે તેવું બન્યું છે. ધર્મના બેદો, પ્રાંતના ભાષાના બેદો જેવાય છે-અને તેમાં પણ પોતાનું કુળ અને પોતે સૌથી શ્રેષ્ઠ એમ મનાય છે. આથી સમજારી કે મનુષ્યમાં અહાં કટલો બધો દદ બનેલો છે. આને તો અચુક માણસ યુજરાતી છે કે મહારાષ્ટ્રીય; પંજાબી છે કે સીખ, બંગાળી છે કે મદ્રાસી તે પરેલું જેવાય છે. પણ પક્ષીઓની ફનીયામાં પણ આટલો ઘાતકી વર્તોવ નથી હોતો.

આપણે મન ધડો

અંદર ખરાબ યીજ નહિ હોય તો તે બહાર કેવી રીતે આવશે? પાણીથી ભરેલા ઘડાને ઘડો વાગે તો પાણી બહાર ઢોળાશે. કુષના ઘડામાંથી કુષ ઢોળાશે આપણે ત્યાં કોઈ માનવા આવે તો તે કીવસે જે વાની બનાવી હશે તેજ આપીશું આ દષ્ટિએ વિચાર કરતાં સમજારી કે અચુક વ્યક્તિ કોઈ કેમ છે? તેના મોંમાંથી અપચબ્દો કેમ નીકળે છે? જેની પાસે જે હોય છે તે આપે છે. માણસ જેવા સંસ્કાર મળે તેઓ બને છે. તેનામાં દેવ બનવાની લાયકાત પણ છે અને દાનવ બનવાની લાયકાત પણ છે. જે હાથ યી સામાને તમારો મરાય તેજ હાથ યી માંદાની સેવા પણ થાય.

માટે મીઠાં મધુર શબ્દોથી આપણે સૌને આપણા તરફ આકર્ષવા જોઈએ. આ વશીકરણ મંત્ર છે. આપણી

એકેક ઇન્દ્રિયમાં એટલી શક્તિ છે તેનો સદુપયોગ કરીશું તો સાચા માનવી બનીશું અને કુરુપયોગ કરીશું તો કુટ રાક્ષસ બનીશું. માનવજાતમાં જ રામકૃષ્ણ, શુદ્ધ, મહાતીર, ઇસુ, ગાંધીજી જેવી દિવ્ય વ્યક્તિઓ પેદા થઈ છે અને તેજ માનવજાતમાં તેમની વિડંબના કરનાર, તેમનો દ્રોહ કરનાર, તેમનો પ્રાણ લેનાર ઉત્પન્ન થયા છે.

સાધુઓનો ઉપદેશ તે તો આપણી સંપત્તિ છે. તેમનાં વચનોને આદર-શ્રીય જણીએ, તેમના પ્રથેતી સેવા પૂજા કરીએ, પરંતુ તેનો સાચો જોષ ન લઈએ તો શા કામનું? અંચના સંચયનું સ્થાન હૃદય છે, નહિ કે પુસ્તકાલય. તેમ ન હોત તો છાપ ખાનાઓનું જરૂર કલ્યાણ થયું હોત. પવિત્ર વસ્તુ રાખવાની જગ્યા માનવ હૃદય. આટલું કીમતી હૃદય હોવા છતાં પછી જે તેમાં કુટ્ટ શુદ્ધિ સંધરી એ તો શું થાય?

આપણું સ્થાન ક્યાં?

યુનાઇટેડ પક્ષની ડ્રાંસવાલની ડેવિસ માં સેનેટર એચ. જી. સ્વાર્ટ જણાવ્યું હતું કે, બીન-ગોરાઓ અને ગોરાઓ વચ્ચે સંગઠણ કરવાનો જે આરોપ તેમજ પાર્ટી યુનાઇટેડ પાર્ટી પર થયું છે તે સાબ જોટો છે. “જે લોકો બીન-ગોરા અને ગોરા વચ્ચે સંગઠણ કરવાનું કાર્ય કરે છે તેઓ માટે ગોરા આફ્રિકામાં જગા નથી.”

આંધળા આફ્રિકનો નોકરી કરે છે

કુનીયામાં જે ટીનમાંથી ટીન બનાવવાની ફેક્ટરીઓ છે તેમાં ઘણા આંધળા આફ્રિકનોને કામ પર રાખે છે. આ આંધળાઓ પહેલા તેઓ મારેની ખાસ શાળામાં કામ કરતાં શીખે છે અને ત્યાર પછી આ ફેક્ટરી માં તેઓ કામ કરે છે ફેક્ટરીના માલિકો આ પ્રયોગ ઘણા મંદરની યજ્ઞેલો જણાવે છે.

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone : 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address : "SWEETMEATS"

TRY US FOR OUR DIWALI SWEETMEATS

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

આખો દિવસ વેજિટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણુની સગવડ કેરી આપવામાં આવશે.

હોલ શુભ પ્રસંગે ભાટે મળી શકશે.

બોર્ડિંગ અને લોજીંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરિંગને ખાસ પ્રસંગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પ્રસંગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તો માત્ર પુરૂષ વર્ગનેજ લેવામાં આવશે. ઓરડાઓમાં નવું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અમર તો દેશમાંથી આવતા ઉતાડીઓ માટે કુટુંબને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

અમે દેશી સેવરધની સોપારી સેકેલી, અને કાચી તેમજ ઘાણુની દાળ, ખારેક, પિસ્તા, અને ચારોલી, વિગેરે રાખીએ છીએ.

ઘરનું આથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાંપડ હંમેશાં તઈમાર હોય છે.

ગોર્ડરથી શિખંડ અને દુધપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

ભાવ માટે જુઓ અમારૂ લીસ્ટ →

દિવાળીના શુભ પ્રસંગે તમારા મીત્રોના મોઢા મીઠા કરાવો જેઠાલાલ મીઠાઈ હાઉસ

ઘીની મીઠાઈ નંબર ૧

- પોરબંદરી મોળાં દુધનો માવો શી. ૧૦-૦ રતલ
- પોરબંદરી મોળી ખાજલી શી. ૭-૦ રતલ
- ખંભાતની સુતરફેણી લીલી, સફેદ, ગુલાબી કેસરી, શી. ૬-૦ રતલ
- પોરબંદરી મીઠા સાદા શી. ૬-૦ રતલ
- સુરતી માવા ખરફી શી. ૬-૦ રતલ
- સુરતની કેસરી માવા ખરફી શી. ૬-૦ રતલ
- સુરતની પીરતા માવા ખરફી શી. ૬-૦ રતલ
- સુરતની બદામી માવા ખરફી શી. ૬-૦ રતલ
- સુરતની માવા ધારી શી. ૬-૦ રતલ
- સુરતની પીરતા ધારી શી. ૬-૦ રતલ
- સુરતની બદામની માવા ધારી શી. ૬-૦ રતલ
- ભાણવડીયા માવા પેંડા શી. ૫-૦ રતલ
- ભાણવડીયા ફરાલીયા પેંડા શી. ૫-૦ રતલ
- ભાણવડીયા કેસરી માવા પેંડા શી. ૬-૦ રતલ
- ભાણવડીયા બદામી માવા પેંડા શી. ૬-૦ રતલ

- ભાણવડીયા પીરતા માવા પેંડા શી. ૬-૦ રતલ
- મુંબઈ બદામી લીલો હલવો શી. ૬-૦ રતલ
- મુંબઈ પીરતાનો લીલો હલવો શી. ૬-૦ રતલ
- મુંબઈ ચારોલી લીલો હલવો શી. ૬-૦ રતલ
- કાઠીઆવાડી માવા મોહનથાળ શી. ૫-૦ રતલ
- જામનગરી મેસુર શી. ૫-૦ રતલ
- માવાના ઘુધરા ... શી. ૫-૦ રતલ
- ચણાનો મગજ ... શી. ૪-૦ રતલ
- બુન્દીના લાડુ સ્પેશીલ શી. ૩-૦ રતલ
- નાન ખરાઈ ... શી. ૩-૦ રતલ
- સુરમાં લાડુ ... શી. ૩-૦ રતલ
- ગુલાબ બાંધુ માવાના શી. ૪-૦ રતલ
- ગુલાબ બાંધુ સાદા શી. ૨-૬ રતલ
- કોપરાપાક કેસરી લીલો વીગેરે શી. ૨-૬ રતલ,
- દંડી થરા મોળા ... શી. ૪-૦ રતલ
- દંડી થરા મીઠા ... શી. ૨-૦ રતલ
- પતાસા ... શી. ૬-૬ રતલ
- દિવાળી મીઠાસ મીઠાઈ નંબર ૧ શી. ૫-૦ રતલ
- દિવાળી મીઠાસ મીઠાઈ નંબર ૨ શી. ૪-૦ રતલ

— કરસાણુ —

- કાજી સ્પેશીઅલ શી. ૬-૬ રતલ
- રાજવંશી દેશી પૌવાનો ચેવડા શી. ૬-૦ રતલ
- દેશી મમરા મસાલાવાળા શી. ૫-૦ રતલ
- સુરતી ભુસુ મીકસ શી. ૪-૦ રતલ
- ભાવનગરના ફાફડીયા ગાંડીયા શી. ૩-૦ રતલ
- ભાવનગરી સ્ટાર બ્રેન્ડ ગાંડીયા શી. ૩-૦ રતલ
- ભાવનગર તીખા ગાંડીયા શી. ૩-૦ રતલ
- તીખી મસાલા બુન્દી શી. ૩-૦ રતલ
- ઝીણી ચણાના લોટની સેવ શી. ૨-૬ રતલ
- મટર, ફલ્લી, દાળ, શકરપારા શી. ૨-૦ રતલ

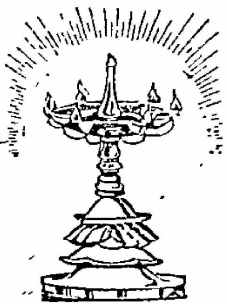
— પાપડ —

- અડદના મોટા ૧૦૦, નંગના મસાલાવાળા શી. ૨૨-૦
- અડદના નાના ૧૦૦, નંગના મસાલાવાળા શી. ૧૦-૦

પોરબંદર : ચેતવણી

સાઉથ રોડેશીયા ૯ પેની રતલે.
નોર્થ રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે.
સાઉથ આફ્રીકા ૩ પેની રતલે.

રોડેશીયાના ઓર્ડરે તા. ૨૦-૧૦-૫૬ પહેલા મળવા જોઈએ, જેથી પોસ્ટમાં વેળાસર મળે. ઓર્ડર મોઢા મળશે તો પણ પોસ્ટ કરશું, પણ વખતસર મળે તેની ગરંટી નહિ. પોસ્ટ થઈ ગયા પછી ગુમ થાય તો પણ અમારી જવાબદારી નહિ રહે.

ટ્રાંસવાલના ઓર્ડરે તા. ૨૫-૧૦-૫૬ પોસ્ટ સુધી થવા જોઈએ તેથી ઓર્ડર તે પહેલા મોકલો.

ઓરડર સાથે પૈસા મોકલવા વિનંતી છે

સી. એ. ડી. ઓર્ડર સ્વીકારશું નહિ.

અમારું નવું સરનામું :

ફોન : ૨૭૭૮૦

પી. એ. બેંક ૨૦૪૩

ટેલીગ્રામ : સ્વીટમીટસ

૮૬ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

હંમેશા કરતાં આજે બધાના હૃદયમાં આપવાના આનંદની લાગણી વધારે દેખાય છે. દુશ્મનને આપવાની સારામાં સારી વસ્તુ તે ક્ષમા ભાવ, મીઠને માટે પ્રેમ, તમારા બાળકો માટે સાચો રાહ, પિતા માટે ગર્વ અને માન, માતા અહીંમાન લઈ શકે તેવું આચરણ, તમારે પોતાને માટે આદર, અને બધા મનુષ્ય માટે દયા અને ધર્મતા.

— ત્યારે —

તમારા વહાલા પ્રિયજન માટે શું ?

તેમના લલા માટે તેઓની આકૃતમાં મદદગાર થાય તેવી

ન્યુ ઈન્ડીયાની જીન્ડગીના વીમાની પોલીસી

એ એક ખરેખર સાચી ભેટ છે.

ઉપલો વીમો લઈ તમારા વહાલાઓને તમે આનંદ આપી શકો છો, અને અમે તમારી સેવા કરી આનંદ લઈ શકીએ છીએ.

વીમા બાબતની સાચી સલાહ અમારી પાસેથી મેળવો.

— ધી —

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ કુ. લી.

મુખ્ય ઓફીસરો

ફ્રેમ્લેન્ડ (પી.ટી.) લીમીટેડ

૧૪૦ ક્વીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

Telephone :
20951

177 Grey Street
DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

*****

ટેલીફોન :
૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ
ડરબન.

ભગત્સ વેજેટેરીયન લાઉન્જ

(પ્રોપ્રાયટર : જી. એલ. ભગત)

ધીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલિસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૧૯ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૬.

બહુમક્ષ-ટીનનો અવાજ

આ ફ્રીકન નેતાઓની બહુમક્ષ-ટીનમાં મળેલી પરીપ્રદ, આ દેશની બધી સંસ્થાઓને એક “યુનાઇટેડ ફ્રંટ” સ્થાપવા માટે જણાવે છે કે, જે દ્વારા ઇલાયદાપણાની નિતીનો વિરોધ કરી શકાય. અમે આને આવકારીએ છીએ. કારણ અમે જણાવી જ ગયા છીએ કે એવા સંગઠિત એક ફ્રંટની આજના વખતમાં ઘણી જરૂર છે કે, જે ઇલાયદાપણાની નિતીને પ્રત્યુત્તર આપી શકે.

પરીપ્રદ આ ફ્રંટનું શું કાર્ય છે તેને બહુર નથી કહ્યું એ અમારે મતે ઠંડાપણુ બધું છે.

અમે આને ઠંડાપણુ બધું કહીએ છીએ કારણ કે, આનું ફ્રંટ સ્થાપવું એ સહેલું નથી. અને તેથી તે સ્થપાય તે પહેલા તેની નિતીનું ઘડતર બીજાઓના સહકાર વગર એક તરફી કરવું ઠીક ન ગણાય. આથી આર તો એજ કહેવાય કે, બધાએ ભેગા મળી ગ્રૂપ સ્થાપી અને તે ગ્રૂપ શું કરે તેનો નિર્ણય કરવો. આવા સમુહનું ભેગું થવું એટલે કે બધી બતીઓની એક ભેગી પરીપ્રદ તેને કહી શકાય કે, જેનો ચિહ્ન બહુમક્ષીએ પોતાના બાવણમાં ઇસારો કર્યો હતો.

આવી પરીપ્રદને અમે આવકારી એ છીએ. એવા સમુહ સંમેલનમાં ફ્રંટની આવશ્યકતા અને તેના કાર્યક્રમ કે નિતીનું ઘડતર કરવું એ પ્રત્યેક બતીને અને મતને ન્યાય આપનારું હશે.

અમે એમ માનીએ છીએ કે, વગર હીલે જે જે સંસ્થાઓ આ મતને સ્વીકારતી હોય તે સંસ્થાઓએ એક પરીપ્રદ બોલાવી આ બહુમક્ષ-ટીનના નિર્ણયને અમલમાં મુકતા થઇ જવું જોઈએ. એ આવશ્યક છે કે, જે આમાં ભાગ લેવાના હોય તેઓએ પરીપ્રદમાં શું

કરવાનું છે તેનો વિચારપૂર્વક એક મુસદ્દો પહેલેથી તૈયાર કરી રાખવો જોઈએ.

અહીં એ પણ વિચારવું ઘણું અગત્યનું છે કે, આવી પરીપ્રદ બોલાવી ફ્રંટ ઉભુ કરતાં તેમાં વર્ગ વાકાઓને સ્થાન ન આપાય. આ સુચનને ધ્યાનમાં રાખી આપણી સામે જે જે માર્ગો છે તેમાંથી એક પસંદ કરવાનો છે.

એક માર્ગ એ છે કે, પરીપ્રદ માં એક ગ્રૂપ સ્થાપી વ્યક્તીને મહત્વ ન આપતા ગ્રૂપને મહત્વ આપી કાર્ય શરૂ કરવું. આવા ગ્રૂપથી કાયદો અને નુકશાન બંને સંભવે છે. સમાજમાં બત બતના વિચારો ધરાવનારા આ ફ્રંટમાં ભેગા થઈ પોતાના મતભેદો બુલી જઈ એક અનિષ્ટ સામે લડવા તૈયાર થશે એ આ ફ્રંટનો કાયદો કહી શકાય. કારણ તેથી એક વિશ્વાસનું તેમજ એખલાસનું વાતાવરણ સમાજમાં ફેલાશે.

આમાં જે ગંભીર ગેર કાયદાઓ અમને જણાય છે. જે ગ્રૂપમાં કાંઈક વિઘન આવે તો તે તુટી પડવાનો ઘણો સંભવ છે. આપણે આ ગંભીર ભયનો ખ્યાલ કરવો જોઈએ. આપણે આ ફ્રંટ સ્થાપતાં પહેલા એ ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે કે, આપણને બધી બતીઓને એક બીજા તરફ વિશ્વાસથી નીહાળી સાથે કામ કરવાની આદત નથી.

બીજો ભય એ છે કે, જે આ ફ્રંટ ઇલાયદાપણાનો નાશ કરી શકશે તો કાર્ય પુર્ણ થતાં તે વીખેરાઈ જશે. આથી એમ બનવા સંભવ છે કે, વીખેરાઈ ગએલા ગઈ ઠાલના બધા સાથી આ પછી સત્તા મેળવવા એક બીજા સામે મોરચા માંડશે. આથી આવા બતી સહકારના સમુહને જે કંઈક આશંકા

સામનો કરવાનો પ્રસંગ આવે તો તે તેનો સામનો કરી શકશે કે પડી ભાંગશે એ આને કહેવું મુશ્કેલ છે.

બીજો માર્ગ એ છે કે બહુમતીના આદર્શોને માન આપી ફ્રંટ સ્થાપવું. આમાં એક અડચણ એ છે કે, સમસ્ત યુનીયનની પ્રબળ સમજાવતા અને એક કરતા ઘણો સમય જાય. આપણે બધાને ઉછેર બતીલેદની વિચાર સરણીપર યએલો હોવાથી બતી સહકારને બદલે આદર્શોના સહકારને તેઓ વધુ મહત્વ આપશે. આથી એક ખાસે લાભ થશે. ઇલાયદાપણાના સર્જકોની જુદમી નિતીથી તે પડી નહીં ભાંગે. તેમજ ઇલાયદાપણાના નાશ પછી જેઓ પ્રબલ સાશનમાં માનનારા છે તેમનો એક મજબુત સમુહ બની રહેશે.

બીજી રીતે વિચાર કરીએ તો એમ પણ કરી શકાય કે બહુ લાંબો વિચાર કરવા કરતાં હાલ તુરત સામે જે ભય છે તેને માટે જે તાત્કાળીક માર્ગ લઈ શકાય તે લઈ લેવો અને ભાવીને માટે ક્ષેત્ર તૈયાર કરવું. ઇલાયદાપણાના નાશ માટે પહેલો જે માર્ગ અમે બતાવ્યો

છે તે સ્વીકારી પછી ધીમે ધીમે તેનું રૂપ બદલી બીજા માર્ગ પર તેને લઈ આવવું જરૂરી થઈ પડશે.

કદાચ એવો વખત આવે કે બધી રાજદ્રારી તથા બતી સંસ્થાઓને બંધ કરવી પડે. દાખલા તરીકે આપણે વિચારી એ કે, કદાચ આફ્રિકન કોંગ્રેસને બંધ કરવી પડે કારણ યુનાઇટેડ ફ્રંટ હસ્તીમાં આવ્યું હશે

અમારી વિનતીનો જવાબ

આહકોની સંખ્યા વધારવા અમે આહકોને જે અપીલ કરી હતી તેનો આ અઠવાડીયાનો જવાબ.

એસ. એ. ગાંધી, ડરબન. પાંચ થી. ડી. ચાવડા, કેપ. છ

આજ ન્યાય હીંદી કોંગ્રેસ અને બીજી એવી સંસ્થાઓને લાગુ પડે છે. આ નવા પગલને લીધે આવનારા આ બધા ભયોની શક્યતા જણાય છે. તેનો ઉગ્ર વિચાર પહેલાજ કરી લેવો યોગ્ય ગણાય છે જેથી આગળ જતાં આપણને પીછે હઠ કરવાનો વારો ન આવે કે, જેવો પ્રસંગ સત્યાગ્રહ શરૂ કર્યા બાદ આવ્યો હતો

નોંધ અને સમાચાર

પાકિસ્તાનની સમસ્યા

પાકિસ્તાનના સત્તાધારી પક્ષની રિયાત તલવારની ધાર ઉપર ચાલવા જેવી હોય છે, પરંતુ તેમાં હોંમત, ધ્યેનિબુદ્ધા કે જનતાના વિશ્વાસની એટલી જરૂર નથી પડતી, જેટલી જરૂર મુલ્સહીગીરીના દાવની અને સામે આવતા અંતરાયોને યુક્તિપૂર્વક ઓળંગી જવાની શક્તિની પડે છે. પાકિસ્તાનના રાજકર્તાઓ સામે અનેક વિકટ સમસ્યાઓ પડેલી છે તેમાંની એકનો સામનો કરવાનો સમય આવ્યો હતો અને તેમાં સત્તાધારી પક્ષ સફળ થયો છે. સમસ્યા હતી સંયુક્ત કે બિલ મતાધિકારની. અવામી લીજ, જેના નેતા સંયુક્ત પક્ષના નેતાને વડા પ્રધાન છે તે સંયુક્ત મતાધિકારમાં માને છે અને પ્રજાસત્તાક પક્ષ, જે સંયુક્ત પક્ષમાં ચોખ્ખી બહુમતી ધરાવે છે તે પશ્ચિમ પાકિસ્તાનમાં સત્તાધારી છે તે બિલ મતાધિકારમાં પાકિસ્તાનનું અને બહુમતીનું એવ

જુએ છે. સમસ્યાના આ બાક ઉપર સંયુક્ત પક્ષની નીકા ભાંગી પડે એવો ભય ઉભો થયો હતો. પરંતુ પક્ષના આગેવાનોએ અને ખાસ કરીને જ. મુહમ્મદ અલી જિન્નેહીએ એમની નીકાને કુશળતા થી ગચાવી લીધી છે. અહીં એ વાદ રાખવું જોઈએ કે હીંદમાં બ્રિટીશ રાજ્ય વખતે જુદો મતાધિકાર હતો અને તેને પરીણામે પાકિસ્તાન જન્મવા પામ્યું છે. પાકિસ્તાનમાં ૧ કરડો જેટલા હોંદીઓ વસે છે. એમાં જરાય શંકા નથી કે, સંયુક્ત મતાધિકારથી એકતાની બાવના મજબુત બને છે. અને એક બીજા તરફ શુભાભિપ્રાયો ભેગા છે. પાકિસ્તાનના વડા પ્રધાને ઉચ્ચત વિચાર પૂર્વકનું પદ્ધતિ બધું છે.

મી. મેનન ન્યુયોર્કમાં

સુએઝના ઉદ્ધતની વાતાવરતમાં ભાગ લેવા મી. મેનન ન્યુયોર્ક તા ૯ મીના પહોંચ્યા છે. બ્રિટીશ પરદેશ પ્રધાનની તેઓએ તેજ દિવસે સલાહન

લીધી હતી. તેમના પ્રવાસ દરમ્યાન લંડનમાં તેઓ લંડનના ડીફેન્સ મીનીસ્ટરને અને ખીબ પશુ અમલક ના અમલદારોને મળ્યા હતા.

ફ્રેંચ એરોડોમપર પ્રેસીડેન્ટ નાઝર ની ત્રીજી મુલાકાત પછી તેઓએ બહેર ક્યુ' ઠલું કે આ કનાલનો ઉદ્દેશ શાંતી બંધો લાવવાની પુરી શક્યતા જણાવ્યું છે.

સમય જતાં ગભીરતા દિન પ્રતિદિન ઓછી થતી જાય છે અને તેથી ઉભેલ વધુ સરળ બનવા સંભવ છે. એવો મત તેઓએ બહેર ક્યુ' કહ્યો હતો.

વર્તમાન પત્રના અપરપત્રીએ તેમને પુછ્યું હતું કે, "અરે! છે કે, તમે નાઝરના ખાસ સલાહકાર છે એ સાચું છે?"

એનો જવાબ આપતાં થી. એને જણાવ્યું કે, "અમારી સરકારની એવી નિતી નથી કે, તે ખીબ દેશોની સરકારપર પોતાના મતો લાદે."

આવતી યુ'ટણીની

તપમારીએ

ન્યુ દિલ્હીની યુ'ટણી સમીતીએ બહેર ક્યુ' છે કે, "ફ્રેંચઆરીની ઘરવાતમાં જે સામાન્ય યુ'ટણી થવા ની છે તેને માટેની બધી પૂર્વ તપમારી એ ઘણું ઘણું છે. મત આપવાનો ઓછામાં ઓછો વખત જે અઠવાડીયા નો રાખવામાં આવ્યો છે.

પહેલા કરતાં મતદાનમાં પાંચ ટકા નો વધારો વરતી વધારને લીધે થવા સંભવ છે. મને વખતે મતદાતાઓ ની સંખ્યા ૧૭૩ કરોડા અને જે પોષ્ટન્ટ હતા. આમાં ૪૫ ટકા સ્ત્રી ઓ હતી. ૫૧૦ કરોડ મત પત્રો લખાઈ રહ્યા છે.

યુ'ટણી સમીતીએ ગયા વખતના અનુભવથી એવું નક્કી ક્યુ' છે કે સોશીની નજીક માટે સુચનાઓ અને માહિતીઓ આપતી એક પુસ્તીકા છાપી સોશીને આપવી.

ઓસ્ટ્રેલીયાના વિદ્યાર્થીઓને વિનોબાજીને પરીચય અપાય છે

એક જીવાન સીડની. ઓસ્ટ્રેલીયન જેઓ મે માસ હોંદના પ્રવાસે ગયા હતા અને વિનોબાજી સાથે ભૂદાન ની યાત્રામાં થોડા વખત આલ્યો હતો તેઓ "બી રીવલ ઇન્ડિયા" "સાચુ હોંદ" એ ખોલતા ઓસ્ટ્રેલીયનોને પોતાનો અનુભવ જણાવે છે.

આ જીવાન ડોનાલ્ડ ખીબ જે યુનીવર્સીટીના વિદ્યાર્થીઓ સાથે રળ એમા હોંદ ગયા હતાં. આ ગોઠવણુ મુજબ "લોક મીલાપ" સમીતી ને આસરે વિદ્યાર્થીઓને હોંદમાંથી પરદેશમાં અને પરદેશમાંથી હોંદમાં ખોલાવવા ત્યાં મોકલવામાં આવે છે તે પ્રથમથી આલ્યા હતાં.

આ પ્રથા નિચે આવેલા અમેરીકન સ્વીડીશ, અને જર્મન મેસાનો હોંદના ખાનગી ઘરોમાં રહે છે અને હોંદ નિશે સાચી માહિતીઓ અને ઓળખ ની મુલાકાત લઈ જાય છે.

ડોનાલ્ડે જણાવ્યું મેં હોંદમાં ઘણું જોયું. દિલ્હી તાજ માહાલ અને હોંદની ખીજ ઘણી પ્રગતીઓ જેની મારા મનપર ઘણી છાપ પડી છે. પશુ સાથી વધુ મહત્વના મારા ચાર દિવસના પત્ર પાળા વિનોબાજી સાથે નો આમડાનો પ્રવાસ અને જણાવ્યું છે. તેની મારા મનપર ઘણી ઉડી છાપ પડી છે.

"લોકોના મનપર વિનોબાજીને જે પ્રેમનું રમાન મેળવ્યું છે એ જોઈને અને ઘણી અચંબો થયો હતો" ડોનાલ્ડે પોતાના બાપચુમાં જણાવ્યું હતું. તેઓએ વિનોબાજીના વાતોલાપની ૨૫

રેકોર્ડ કરી છે. અને તે પશુ ઓસ્ટ્રેલીયામાં બહેરને સંબળાવે છે.

સંભારે સ્વીકાર

ગતાંકનો કુલ સરવાળો	૨૬૯	૧૭	૭
ડી. કે. પટેલ (મોટારીયા)	૧	૦	૦
જે. મહમદ	૧	૧	૦
રમા એન જન્સ (લુસાકા)	૧	૦	૦
એસ. બી. દેસાઈ(મરાઠ્ઠાઓ)	૨	૦	૦
જી. ડી. પટેલ (નડોલા)	૫	૫	૦
શ્રી. જી. કાળીમાવાડી એ.			
યુ. મંડળ	૫	૫	૦
એમ. જે. પટેલ (જે'બમ')	૧	૧	૦
કુંજોરા (ત્રિહમ્મટાઈન)	૧	૦	૦
યુનો આઉટ રીટર (ડરબન)	૧૦	૬	
એચ. બી. પટેલ (જે'બમ')	૧	૧૦	
અહમદ યુ. પટેલ (કેપ)	૨	૦	૦
સી. બી.બી (જે'બમ')	૧	૦	૦
એમ. જીવન એન્ડ જન્સ (રમોંગ્સ)	૨	૨	૦
બી. એસ. જોશી (જે'બમ')	૧	૧	૦
કે. રણજીતલાલ (ઓગીસ)	૮	૯	૬
લક્ષ્મી કેશ જગર (આલખંડન)	૨	૨	૦
ડી. વાલા (પોર્ટ એલીનાંબેથ)	૧	૧	૦
કીફટન ટેલરસ' (જે'બમ')	૯	૬	
ડી. બી.બી.બી (ઇ. લંડન)	૧૨	૦	૦
અમયા જીવન (બારમીલી)	૨	૩	૦
શ્રીમતી એમ. કમલુલુદીન (કેપટાઈન)	૨	૨	૦
એસ. કે. જગાન (કેપટાઈન)	૧	૧૦	૬
પાલકુજી મીસ્ત્રી (લુસાકા)	૧	૦	૦
કુલ સરવાળો	૩૧૫	૨	૭

બાપુ સમરણ

હીંદુસ્તાન જેવા મોટી વસ્તી વાળા દેશમાં પ્રજાની ગરીબાઈ અને બેઠારીના નિવારણુ અર્થે રે'ટીયો અને આમોલોમની આંધીજીએ હિમાયત કરી હતી. આમોલોમની પ્રવૃત્તિ દેશભરમાં ચાલે તે માટે તેમણે અખિલ ભારત આમોલોમ સંઘની સ્થાપના કરી હતી અને કાર્યકર્તાઓને પ્રત્યક્ષ દોરવણી આપવા માટે સંઘના વડા મચક મનનવાડીમાં રહેવા ગયા હતા.

આશ્રમની ઢળે જ મનનવાડીનાં કેટલાક રાજાં કાર્યો ચાલતાં હતાં. આશ્રમના નિયમો જણી લીધા પછી આંધીજીએ પોતાનો દૈનિક કાર્યક્રમ તે પ્રમાણે ગોઠવી દીધો. તે વેળા મનનવાડીમાં એક નિયમ હતો કે દરેક વ્યક્તિએ કેટલીક પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેવો. તેમાં આંધીજી પશુ અપવાદ રૂપ ન હતા. એક દિવસ આંધીજીના કાળે રસોડાના વાસણો માંજવાનું કામ આવ્યું. આંધીજીને શરીરશ્રમનાં બધાં જ કાર્યો પ્રત્યે રસ. એટલે નક્કી કરેલે સમયે તેઓ રસોડામાં વાસણુ માંજવા આવી પહોંચ્યા. તે દિવસે આંધીજીનો સાથી તરીકે કુમારપાનો વારો હતો. બંને જણ વાસણુ ઉચકી કુવા પાસે લઈ ગયા. પાસે રાખ અને માટીની ઢમલી મુકી હાથ માં નાળિયેરનું ઓહું-લઈ બંને જણ વાસણુ માંજવા લાગ્યા.

આંધીજીના ઓરડામાં તેમની ગેરહાજરી જોઈ કરતુરખા વિચાર કરવા લાગ્યાં: "અરે! બાપુ ક્યાં ગયા હશે?" એકાદ જણુને પુછીને બાપુ વિષે તેમણે જણી લીધું એટલે તરત જ તે કુવા તરફ ચાલી નીકળ્યાં.

દુરથી કુવા તરફ આવતાં કુમારપાએ તેમને જોયાં. આંધીજી વાસણુ માંજવા, ગયા છે એ વાત સંભળી બા અકળાતાં હતાં. આ ઉંમરે વધુ પડતા શ્રમથી આંધીજીની તબિયત બગડે તેની બાને ખુબ ચિન્તા હતી. આવી કેટલીક બાબતોમાં આંધીજીને આગ્રહ બાને અમતો ન હતો. પાસે આવી રોષ અને ઠપકાભરી આંખે થોડી મીનીટ સુધી ટુરટુર તે આંધીજી તરફ જોઈ રહ્યાં. પશુ આંધીજી તે કામમાં એવા મશગુલ કે આંખ ઉચી કરી બા તરફ તેમણે જોયું પશુ નહીં! બાથી આ દ્રશ્ય સહન થતું ન હતું. તે રોષમાં આંધીજીને ઠપકા આપતાં બોલ્યાં: "અરે! આ કામ સિવાય તમારા જેવાને કંઈ બીજું કંઈ નથી? ઘણાં મહત્વનાં કામો તમારે કરવાનાં છે તે કરોને. આણું કામ કરનારાં તો ખીબ ઘણાં છે." બાના ઠપકાથી રમુજ અનુભવતાં આંધીજી સ્મિત કરતા કરતા વાસણુ માંજ્યે જતા હતા. બાની ધીરજનો હવે અંત આવી ગયો. "હવે તમે ઉઠો અહીંથી" કહી આંધીજીના હાથમાંથી બાએ એકકમ વાસણુ ઝુટવો ઝુટવો લીધું લેવાની ચપળતાથી જણુ બોંકા પડી ગયા હોય તેમ એક હાથ માટી અને રાખથી ખરડાયેલો અને ખીબ હાથમાં પેહું ઓહું પકડી આંધીજી કુમારપા તરફ જોઈ બોલ્યાં:

"કુમારપા! તમે સુખી માણસ છો. કારણ કે આ રીતે તમારા પર રાજ કરવા તમારે પત્ની નથી. પશુ મારે તો મારા પરની સાંતી જાળવવા માટે બાની આજ્ઞાનું પાલન કરવું જ રહ્યું. તેથી તમારાં કામમાં બેઠીકાર તરીકે બાને મુકી જાઉં તો તમે મને ક્ષમા કરશો.

પોતાની જીવન સાધનામાં આડે ન આવે એવી બાબતોમાં "બાને માહું લાગશે"—"રખેને બા ઠપકા આપશે" એવો બાની લાગણીનો વિચાર કરી આંધીજી બાને નમતું આપતા. આમ બાની લાગણીને વશ થઈ આંધીજી હાથપત્ર ઘોષ પોતાની ઓરડી તરફ ચાલ્યા ગયા. પછી બાએ કુમારપાને મદદ કરી વાસણુ માંજવાનું કામ પુર્ક ક્યું.

ત્યાંથી પરવારી બા આંધીજીની ઓરડીમાં સીધા જ પહોંચ્યાં અને કંઈ પશુ બોલ્યા ચાલ્યા ત્રિના સુમાં સુમાં જતાં રહ્યાં. "હું જીવતી બેઠી છું ત્યાં સુધી તમને આણું કામ નહીં કરવા દઉં" એમ તેમણે કહ્યું બોલતું હતું. પશુ "હવે પછી આણું કરશો?" એવો ઠપકો તેમની પ્રેમ નીતરતી આંખો આપી રહી હતી.

હીંદીશ સામાજ્ય જેવી મહાન સંસ્કૃતનતને નમાનનાર વિશ્વ પુરખને ઠપકો આપવાનો અધિકાર બા જેવી આર્થ સનારીએ મેળવ્યો હતો તેના મુળમાં તેમની આવા પ્રકારની સેવા અને અનન્ય પતિબકિત હતી. —આંધીજીના પાલન પ્રસંગે.

ક્રાંતિનો અનોખો માર્ગ

ડાનાલ્ડ ગ્રૂમ

શ્રી ડાનાલ્ડ ગ્રૂમ પંદર વર્ષથી હિંદુસ્થાનમાં સેવા કામ કરી રહ્યા છે. અને હાલ તેઓ વિનોબાજી સાથે પદયાત્રામાં સામેલ થયા છે.—સં.]

તમને આશ્ચર્ય થશે કે એક અંગ્રેજ ભૂદાનની યાત્રામાં સામેલ થયો છે. પણ આને પશ્ચિમની બધી પ્રજા સંત વિનોબાજીના આંદોલન તરફ ધ્યાન આપીને આશા ભરી નજરે જોઈ રહી છે.

હું જીવન હતો. ૧૯૨૪થી ૧૮ સુધી મદાયુદ્ધ આવી રહ્યું હતું. હું બહુ ડરપોક હતો. પણ એક યુવકના સમાગમથી મારામાં હિંમત આવી. મને યુદ્ધ તરફ નફરત હતી. શાંતિનો માર્ગ-દેશ બાધજોથી હાથેથી નથી એની મને જાણ થઈ. ગ્રેરજા યાત્રા ન હું ધરમાંથી બહાર નીકળી પડ્યો. રવેન ગયો. કેટલોક વખત મારે જેલમાં પણ રહેવું પડ્યું. અને માંધીજીના મેં અવાજ સાંભળ્યો અને હું હાંદ આગ્યો.

યુદ્ધ વખતે મોંઘા પડતા હતાં. મોંઘાને લીધે માનવોની હાલત યુદ્ધ કરતાં પણ સોચનીય થાય છે. હું એવે એક રમજે પહોંચ્યો ત્યારે છુપથી પીડાતાં લોકોને મારી પાસે ચિરકીટ હતાં તેમાંથી એક એક આપ્યાં. પણ બધાને ક્યાંથી અપાય? આથી જેને ન મળ્યા તેઓને જેને મળ્યા હતાં તેઓએ થોડા થોડા ખાઈ ને આપ્યાં. આ માનવી જીવનની સહાનુભૂતિ મનુષ્યના જીવનપર કેવી અસર કરે છે? એ દસ્ય કેટલું ઠરણું હતું જતાં માનવતાંથી મધુ હતું?

હું બપોરે હાંદ આગ્યો ત્યારે હાંદની હાલત ત્યાંના કરતાં પણ દુઃખદ હતી. મને આશ્ચર્ય થયું કે માનવ કેટલો લોભી બની શકે છે! અને એ પણ જ્યે કે તે કેટલો બેકાર, અને આજસુ બની શકે છે. જુઓને સદન કરી લે છે પણ કામ કરવાની ધ્વજા નથી સેવતો. આ વાત મને ઘણી અજબ જણાઈ મને વિચારે આવતાં કે આ દેશના લોકો જુએ મરે છે છતાં જુએ તરસ છીપાવવા કેમ કાંઈ જ આંદોલન નથી કરતાં? શું અર્થોસાને લીધે? કે દેશની સંસ્કૃતિ અને ધર્મને લખને? ને આ દેશના લોકો પરદેશ જાય છે તેઓને તો આ દેશની સંસ્કૃતિનું કંઈ જ જ્ઞાન નથી જણાવું.

બપોરે ખીજી તરફ ગ્રેમ અને માઈ ચારા બધું આંદોલન આ દેશમાં જ થઈ શકે છે! વિનોબાજીમાં માંધીજી જેની શક્તિ સમાધેલી છે કે, ને માનવ હૃદયમાં પેસી તેનો પ્રકાશ જાય.

બધા દેશમાં લશ્કરો હોય છે. પણ આ દેશમાં તેજ ગુપ્ત નથી. આ એક જાણવા જેવી ખીના છે. ખીજા દેશમાં એક સિદ્ધાંત હોય છે અને તેને સફળ કરવા એક નેતા હોય છે. પ્રજા તેના મોંઘા અથવા લશ્કરી તાકાત પર ડરી રહે છે. જનતા તેના તરફ ભય ભરી નજરે જાય છે. બધાને તે પોતાના મોંઘા કાંઈ અને મગજથી ચલાવતો હોય છે. સ્વતંત્ર રીતે કોઈ વિચારી જ શકવું નથી રવેનમાં બપોરે મોંઘા પડ્યા ત્યારે હું ત્યાં હતો ૫૦ વાર દુર એક નાળામાં ભરાઈને જાન બચાવ્યો હતો. એ જ હાંસક શક્તિ આને પણ બધા દેશોએ પકડી રાખી છે. અમે તેનાથી ધન્યાં લા રહીએ છીએ અને પૂર્વ તરફ આશો ભરી નજર માંડીએ છીએ.

સત્ય વાત છે કે બધા આને હાંદ તરફ આશા ભરી નજરથી જાય છે. નહિં તો ડુનીયાને અને આપણે જર નાશ છે. ગરીબી અને અખીરી નો સવાલ ઉઠાવવા અનેક દેશોમાં અનેક રીતે ક્રાંતિઓ થઈ. તેનાથી હાંસક તાકાત બળવાન બની પણ કોઈ ને હાથેથી જીતે જણાવતો નથી. આને હાંદ તે ગ્રેમ બળથી કરવા ઇચ્છે છે, આ પ્રયોગને આશા ભરી અમે જોઈ રહ્યાં છીએ કારણ તેનાથી જ માનવતાની હરતી ભયમૂકત બનશે.

મને આશ્ચર્ય થાય છે કે, આ ભારત દેશમાં એવું કશું બળ છે ને અહાંસક ક્રાંતિ પેદા કરે છે? મારા ધારવા મુજબ આ દેશનો ધર્મ અને સંસ્કૃતિ જ તેને આભારી છે. મને તેનો ભાસ આ ભૂદાન યાત્રામાં ડગલે ને પગલે થાય છે. લોકોને કહેતાં સાંભળું છું કે, "આ બધું ભયવાનું છે અમારું કશું નથી." આથી જેની પાસે છે તે આપે છે અને નથી તે લે છે.

તમારામાં ત્યાગની ભાવના રૂબે રૂબે અને શ્વાસોપાસમાં ભરી છે. આજસ હોડો અને ઉઠો, જગો, સંત વિનોબાજી જેવા તમને જમાડનાર મળ્યા છે ને સંસારને-ડુનીયાને તારો.

જો નિત્ય એવું સેવન કરવામાં આવે તો મરણ કાળ સુધી માનવી નિરાગી રહે એમાં શક નથી માંધીવકુ કરનારને ત્યાં જો મજે છે. એને દિવલમાં શોધાને અગર એમને એમ વાટીને ચુરણ બનાવી શકાય છે. મોટા માણસ માટે એક વખતની માત્રા (પ્રમાણ) પાવલીબ ર સામાન્ય રીતે જાણવી. એની સાથે મેળવવાના અનુપાનનું પ્રમાણ માફક આવે તેટલું રાખવું.

રાતનું વાળુ હમેશાં દૂધ સાંધે કરવું જોઈએ. દૂધ જેવો પૌષ્ટિક અને અત્યંત ગુણવત્તા પદાર્થ ખીજા એક નથી. દૂધ અને હાથ મૂલ્યે લોકનાં અમૃત જ છે. પ્રથમ દૂધ પોતાની માતાનું શ્રેષ્ઠ છે અને સર્વ પ્રાણીઓમાં માયાનું દૂધ સ્વાદિષ્ટ, અચિકર, પથ્ય, કાંતી કારક, શુદ્ધિ પ્રદા, મેઘા, વૃદ્ધિ, પુષ્ટિ, અને વીર્યની વૃદ્ધિ કરનાર છે. હૃદયને બળ આપનાર રસાયન અને પુષ્ટત્વ પ્રદ છે. એના નિત્ય સેવનથી દીર્ઘ યુષ્ઠિ થવાય છે. એટલાજ માટે રાતનું વાળુ દૂધ સાથે કરવાનો નીચમ રાખવા જણાવ્યું છે. દિવસના શ્રમથી શરીર ને ધસારો પહોંચે છે તે એનાથી પુરાતો રહે છે અને સુદૃઢ અને પુષ્ટ બનાવી વૈદ્ય રોકડરને માટે દરબાજા બંધ કરે છે. પરંતુ અહસોસની વાત એ કે આજના કહેવાતા સભ્યો અર્થાત અભાગીઓ દુધને કેકોળે દારૂ સાથે રાતનું વાળુ કરે છે ને આર્થોતા મરી જાય છે.

—કમશા

વૈદ્યકીય દૂચકા

(વિવેચક : રમણલાલ ત્રિવેદી સોહસખરી)

(મતાંતથી ચાલુ)

નૂરણે મોટે-એટલે દાતણ કપો પછી ચલા મોટી કે દુધ કંઈ પણ લઈએ તે પહેલાં-હરેડનું સેવન કરવા જણાવ્યું છે. આર્થ વેલકમાં હરેડની બારે પ્રતિષ્ઠા આંકવામાં આવી છે. એના શુભો અપરંપાર છે. હરેડે વિષે જેણે વિગતવાર જણાવ્યું હોય તે 'આર્થ બિયક' નામનો વૈદ્યકનો ગ્રંથ જુઓ. હરેડે વિષે સામાન્ય દકાકત આ પ્રમાણે છે. 'નાસ્તિ વરય ગૃહે માતા તરય માતા દરિતકી' જેને પોતાની મા નથી તેને હરેડે માતા સમાન છે. મા હમેશા કલ્યાણમયી રહે છે તેમ હરેડે પણ માનવ માનને કલ્યાણમયી છે.

હરેડે : ઝક્ષ, ઉષ્ણ, અગ્નિ દિપક, શુદ્ધિ વર્ધક, મધુર, રસાયન, નેત્રોને હિતકર, આયુષ્ય વર્ધક, શરીરનાં તત્વોની વૃદ્ધિ કરનાર અને વાયુનું અનુલોમન કરનાર છે. એનાથી, શ્વાસ, કાસ, પ્રમેદ, અર્શ, કોદ સોજો, કુમ્બી ઉદર રોગ, સ્વરભંગ, મળાવરોધ, ત્રિપમજ્જર, યુક્ષમ, આદ-માન, તપા, ઉલ્ટી, હેડકા, ખરજ, હૃદય રોગ, કમળો શુક્ષ, પ્લીહા, વક્રત,

મુતક્રમ્બ તથા મુત્રાવાત વિગેરે મટે છે. હરેડેનો નિરેધ : જેને ચાલવાથી, કામ કરવાથી અને હસરતથી અત્યંત ધાક ચઢ્યો હોય, દુર્બળ અને સુક્લકડી હોય, ઉર્ધ્વાસી હોય, અડીપો વા થયો હોય, તાવની ઘટનાત હોય, જેના શરીરમાંથી લોહી વહી મધુ હોય અથવા કાઠવામાં આવ્યું હોય, જે સ્ત્રી ગર્ભાધી હોય એવાઓને હરેડે આપવી નહિં.

હરેડે સિંધવ સાથે ખાવાથી કફનેા નાશ કરે છે. સાકર સાથે ખાવાથી પિત્તનો નાશ કરે છે. ઘીની સાથે ખાવાથી વાયુ રોમનો નાશ કરે છે તથા ગોળ સાથે ખાવાથી સર્વ રોગનો નાશ કરે છે.

ગ્રીષ્મ ઋતુમાં ગોળ સાથે, વર્ષા ઋતુમાં સિંધવ સાથે, શરદ ઋતુમાં સાકર સાથે, હેમંત ઋતુમાં સુંક સાથે, શિશિર ઋતુમાં લીંદીપીપર સાથે અને વસંત ઋતુમાં મધ સાથે ખાવી હિતકારક છે.

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે હરેડેના શુભુ હોય છે. એના વિષે વૈદ્યક ગ્રંથો જોઈ અનુભવીઓની સલાહ લઈ

વિનોબાજીની યાત્રા ડાસીમાનું દાન

તો મીલનાડમાં ગ્યાં હાલ વિનોબાજી ભૂદાન યાત્રા કરી રહ્યા છે ત્યાં નો જમલ અને પહોડોની વચ્ચે વસેલા એક નાના મામગની ડાસીમા જેની પાસે નીસ એકર જમીન હતી તેમાંથી વીશ એકર તુલસીપત્ર સાથે વિનોબાજીના ચરણોમાં અર્પણ કરતાં તેઓ બોલ્યા "મારી અનેક જન્મેની ધ્વજા પુષ્ટ થતી જોઈ છે."

ખીજા એક બેન પોતાની ચાર દાકરીઓ સાથે વિનોબાજીના દર્શને આવી હતી અને પગે લાગતાં દિકરી એને કહ્યું "એમના દુરથી દર્શન કરી અને મારા હૃદયમાં પ્રકાશ થયો જાણે સ્વયં બગવાન જ પધારે છે." અને મહમદ ધમ દાન આપ્યું.

વિનોબાજીએ સ્ત્રીઓને સંબોધીને કહ્યું "માતા તથા જેનોએ બધા બાળો પોતાના છે એમ માની પ્રત્યેક ને ગ્રેમથી આવકારતાં શીખવું જોઈએ."

વિવિધ વર્તમાન

કોલરની સોનાની ખાણો

એંગલોર, કોલરની સોનાની ખાણોનું સંચાલન કરનાર નર્વેન ટેકલર એન્ડ સન્સ નામની બ્રિટિશ પેટ્રોલ એન્ડ ક્રેડિટ ઈસ્ટ લાઇપ કંપનીના અધિકારી તરીકે આગવાની મહિસુર સરકારે સંમતિ આપી છે. નવેમ્બરની ૩૦મી તારીખ સુધીમાં ખાણોને કબજે લેવાનું કામ સમાપ્ત થઈ જશે. રાજ્ય સરકાર, કેન્દ્રના અધિકારીઓ તથા બ્રિટિશ કંપનીના પ્રતિનિધિઓ વચ્ચે આલેશી ત્રિપ્લેક્ષી મંત્રણાઓને પરિણામે ઉપરનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. આ ખાણોનું રાષ્ટ્રીયકરણ કરવાને લગતો ખરડો રાજ્ય વિધાનસભામાં રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે ખરડો તા. ૨૦મી ઓક્ટોબર સુધીમાં પસાર થઈ જવાની સંભાવના છે. આ રીતે વિદેશી કંપનીનું રાષ્ટ્રીયકરણ કરવામાં રાજ્ય સરકારોમાં મહિસુર સોની પ્રથમ આવે છે.

લુઆન્સ્યા હીંદી શાળાનો મેળાવડા

તા. ૨૨-૯-૫૬ને દિને લુઆન્સ્યા હીંદી શાળા તરફથી બીજા વાર્ષિક ર્પોર્ટસ ગોળવણી હોવા. લુઆન્સ્યાના વતની એનરેબલ માલ્કમસને કાર્યક્રમની ઉદ્ઘાટન વિધિ કરી બે. આગળ એ શાળાના નામના પ્રથમ અધિકારી એલ. આઈ. એસ-રંગીન સુશોભિત રંગના કાપડો પીટપર લગાવી આવી મેદાનના મધ્ય ભાગમાં ગોઠવાઈ બેઠક કરી બેઠક હતા. સારખાદ મેદાન પર કુચ કરી લુઆન્સ્યાના મેયરને સલામ આપી હતી. તે પછી સમૂહ કવાયત, સમૂહ લાડી, વિદનદોડ, ભૂખ્યાં પક્ષી, કાંગર રીસે, બટાકા દોડ, કાંઠા પકડ, ક્રમાલ ચોર, વિપચકો, લંગડી દોડ અને પિરામીડ એવી વીસેક વિગતો પૂરી થયા બાદ રોન એન્ટોલોપ (લુઆન્સ્યા) માઇન મેનેજરના પત્ની મિસિસ ધાન્સનના હાથ ઢરીકાઈમાં વિનય પ્રાપ્ત કરનારાઓને ધનાઓ વહેંચનાના આવ્યા હતા. મિ. થોમ્સને પ્રસંગિક રૂકું પ્રવચન કરી હીંદી આગળને ઉત્તેજના હતા.

રાષ્ટ્રીય ગીત માટેની માંગણી

મહાયાની "રાષ્ટ્રીય ગીત"ની સમાપ્તિ એ રાષ્ટ્રીય ગીતની ને આંતરરાષ્ટ્રીય દરીકાઈ થોઈ છે તેમાં કુનીયાના જુદા જુદા ભાગોમાંથી એક ૧૦૦ ઉપરાંત દરીકાએ ભાગ લીધો છે.

કળા અને વિજ્ઞાન માટે

નવા હીંદી શબ્દો હીંદના ઈજવણી ખતુ કળા અને વિજ્ઞાન માટે ૬૦૦૦૦ નવા શબ્દો હીંદી અને બીજા ડેટકીક ગાણાઓમાં મોઈ રહી છે. આ કામ આ વર્ષની આખરી સુધીમાં પૂર્ણ થવા સંભવ છે. દેશના વિદ્વાન ભાષા શાસ્ત્રીઓ આ કાર્ય ધરી રહ્યા છે. વિજ્ઞાનશાસ્ત્ર, ગણિત-શાસ્ત્ર, રસાયનશાસ્ત્ર, વનરપતી વિજ્ઞાન, અને સામાજિક વિજ્ઞાન, વિશેષા હીંદી શબ્દોનો ઢોસ લગભગ પૂર્ણ થયો છે ને શાળાના પુસ્તકો માટે ઉપયોગી બનશે.

બીજા કળાનો વિભાગ ને સંરોધન કાર્ય કરવા માટે ચોખ્ખો છે તે પુરાતન મંદીરો અને સ્થળોના શિલા લેખોનો તથા જુના પુસ્તકોનો અભ્યાસ તથા સંરોધન કરી તેનો હીંદીમાં તરજુમો કરશે. આ કાર્ય માટે દેશના વિદ્વાનોને પસંદ કરવામાં આવ્યા છે.

બિહારમાં પુરે સર્જેલી તારાજી

પટણા, તા. ૬-અક્ટોબર:-બિહાર ના માહિતી ખાતાના પ્રધાન શ્રી. એમ. પી. સીંહાએ ગઈ કાલે મુઝફરપુરમાં પત્રાગર પરિષદમાં જણાવ્યું હતું કે તિરહટ ડીવીઝનમાં છેલ્લે આવેલા પૂરને લીધે ત્રેવીસો ચોરસ માઇલના વિસ્તરમાં પાણી ફરી વળ્યાં હતાં. ૧૯ લાખ ૫૩ હજાર માણસોની વસતિને એની અસર પહોંચી હતી. દરબંગા, મુઝફરપુર, સારણ અને અંપારણ જલ્લાઓનો આ પ્રદેશ છે.

એમણે વિશેષમાં કહ્યું હતું કે ચાર લાખ એકરમાં ડાંગરના પાકને બારે નુકસાન થયું છે. આ ઉપરાંત ૧ લાખ ૪૪ હજાર એકરના વિસ્તારમાં મકાઈના પાકને હાનિ પડેલી છે. લગભગ પાંચ કરોડ રૂપિયાની કીંમત ના પાકને નુકસાન થયું છે. જમાલપુરથી આજે અહીં આવેલા અહેવાલ મુજબ સતત વરસાદને લીધે ણહ્યા નદીમાં પૂર આવ્યું હતું અને ભાગલપુર મોંઘીર સરહદપર આવેલી પંચ માઇલની ખેતીની જમીન પર રેતી પથરાઈ ગઈ હતી.

હીંદમાં સ્ત્રીઓની સામાજિક ઉન્નતિ

રાષ્ટ્રપતી રાજેન્દ્રમસાહે સ્ત્રીઓની

પ્રશ્ન પર વિચાર કર્યો હતો. તેમાં ગામડાની સ્ત્રીઓની સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સુધારણા કરી તેઓને શકેર ને દરજ્જે ફેલી રીતે લાવી શકાય તે વિચાર્યું હતું. રાષ્ટ્રપતીએ જણાવ્યું હતું કે, સંસ્થા અથવા ઢોષ પશુ વ્યકતી એક યા સમુહમાં ને ઢોષ આ સેવા કાર્ય કરવા માગતું હોય તે સર્વેને સરકારે આવા કાર્યોમાં મદદ કરશે. આ પરીપદમાં સમરત દેશના સાંક નેટલા સભ્યો હતાં.

પોર્ટ એલીઝાબેથ હીંદુ સેવા સમાજ

પોર્ટ એલીઝાબેથ હીંદુ સેવા સમાજ ની હી વાર્ષિક બનરસે સુન્ટણી મીટીંગ છોડુમાઇ ડાલામાઇના પ્રમુખપણા હેઠળ શુભરાતી હોલમાં તા. ૨૩-૯-૫૬ ના રાજે બપોરે ૫-૩૦ વાગે મળી હતી.

શ્રી. નરેન્દ્રમાઇ ડાલામાઇ, શ્રી. નરસીંહમાઇ વાયમારીઆ, તેમજ જીવ-કેરબેન મકનજીમાઇ બાણામાઇના અવસાનને માટે- ગેદ દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. અને એમના આત્મા એની શાંતી માટે પ્રાર્થના થઈ હતી.

મંત્રી શ્રી. શાંતીલાલ ડાલામાઇ ખુશાલજીએ મત વાર્ષિક સુન્ટણી મીટીંગની મીનટ, તથા વાર્ષિક અહેવાલ, અને નિવેદન વાંચી સંભળાવ્યો હતો ને સર્વોનુમતે પસાર થયો હતો.

ખબનચી અબેલાલ કે, ભગતજીએ આવક જવકનો હિસાબ સભા સમક્ષે રજુ કર્યો હતો. બાદ માણુ વર્ષને માટે નીચે મુજબ કાર્યકર્તાઓની નિમણૂક થઈ હતી.

- ક્રસ્ટીઓ : ડાલામાઇ ચૌહાણુ, મગનલાલ મગજર; છોડુમાઈ ડાલામાઇ, નરોતમમાઇ ખાંસદા, ઠાઠોરમાઇ ફકીર ફલ્લમ; પ્રમુખ : છોડુમાઇ ડાલામાઇ; ઉપ-પ્રમુખ : ડાલામાઇ ચૌહાણુ, મગનલાલ મગજર, રજુછોડ-માઇ કારા, તુલસીદાસ ભગતજી; મંત્રી : શાંતીલાલ ડી. ખુશાલજી; સહ-મંત્રી : દામોદર રતનજી રથા; ખબનચી : અબેલાલ કે. ભગતજી; ઓડીટર : બીખુમાઇ રામજી; કમીટી મેમ્બરો : પરભુમાઇ મકનજી, મગન-લાલ અંમથા, મોહનલાલ ખલસારા, ઠાઠોરમાઇ ફકીર ફલ્લમ, બાણામાઇ દાજી, નરોતમમાઇ ફકીર ખાંસદા, નગીનમાઇ ગી. આમલી, ઉત્તમલાલ રજુછોડ, ત્રીકમલાલ મકનજી, હરકીશન ખીયા, ધીરજલાલ એમ. પ્રામ, ધીરજલાલ ને. ગોવીંદજી અને કાર્ય-કર્તાઓ. પી. ઇ. શાળા સમીતી : મોહનલાલ ખલસારા, તુલસીદાસ ભગતજી, ડાલામાઇ ચૌહાણુ, મગન-લાલ મગજર, મણીલાલ રજુછોડજી, ઠાઠોરમાઇ ફકીર ફલ્લમ; પ્રમુખ અને મંત્રી : મુટનહેગ શાળા સમીતી : અબેલાલ કુંવરજી, ધીરજલાલ પ્રાગ ત્રીકમલાલ મકનજી.

નૂતન વર્ષની દિવાળીની પત્રીકાઓ રંગબેરંગી ડીઝાઇન-સુંદર અને આકર્ષક છપાઈ સાથે તમયાર થઈ ચુકી છે.

★ જેમાં હીંદના કૃષ્યો, ધાર્મિકચીત્રો અને ફોટાઓ, તથા બીજા ફોટાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. ★

તમારી જરૂરીયાત માટે આજે જ લખો.

વિનાયકની વાણી

ઉદાર હિંદુ ધર્મ

હિંદુ ધર્મે આપણને એ અધિકાર આપ્યો છે કે, જો તમને રામ આદર્શ પૂરવ ન જણાય અને રામાયણ તમને આદર્શ ગ્રંથ ન લાગે તો તમે તે ન વાંચો, બીજા ધર્મ ગ્રંથ વાંચો, હિંદુ ધર્મની આજ સોથી વિરોધ વિધેયતા અને ઉદારતા છે. આ આપણે બીજા ધર્મમાં નહીં જણાવ્યું. બધાજ ધર્મોમાં ધણી સારી ગીતો છે અને એ આપણે જાણીએ છીએ અને ગ્રહણ પણ કરીએ છીએ. પણ કોઈ ખ્રિસ્તી માણસ એમ નહીં કહે કે, જો તમને બાઇબલ પસંદ નથી તો તમે એ યુદ્ધ દો અને બીજા ગ્રંથ વાંચો. જો તમને બાઇબલ પસંદ નથી તો તમે ખ્રિસ્તીજ નથી એમ એ કહેશે. આમજ યુરલીમ પણ એમ નહીં કહે કે જો તમને કુરાન પસંદ નથી તો તમે બીજા ગ્રંથ વાંચો પણ તે પણ એમજ કહેશે કે જો તમને કુરાન પસંદ નથી તો તમે સાચા ઇસ્લામી નથી પણ હિંદુ ધર્મ એમ નથી કહેતો. એ કહે છે તમને રામાયણ પસંદ નથી તો બામવત વાંચો, એ પણ ન પસંદ હોય તો ગીતા વાંચો, ઉપનિષદ વાંચો કોઈ પણ એકજ વ્યક્તિના નામ સાથે

હિંદુ ધર્મ સંકળીત નથી. રામ ભક્ત રામાયણ વાંચે, કૃષ્ણભક્ત ભાગવત વાંચે, શિવ ભક્ત શિવપુરાણ વાંચે. એવા પાંચ પચાસ ગ્રંથો હિંદુ ધર્મ માં છે. એમાં એક બીજાથી બિન મતો કહેનારા પણ ગ્રંથો છે. છતાં એમાંથી ગમે તે એક પુસ્તક તમે વાંચો તે તમારા ચિત્તની શુદ્ધિ કરશે. અને એજ હિંદુ ધર્મનો ઉદ્દેશ છે. જેમ ખ્રિસ્તી ધર્મ ઇશુ સાથે જોડાયેલ છે, ઇસ્લામ મહમ્મદ સાથે તેમ હિંદુ ધર્મ રામ, કૃષ્ણ, શિવ, શુદ્ધ કે કોઈ પણ એક વ્યક્તિ સાથે નથી જોડાયેલો. અને હું તો એમ કહીશ કે તે ઇશુ સાથે પણ નથી જોડાયેલો. એવા ઉદાર ધર્મમાં આપણે છીએ. ચિત્ત શુદ્ધી કરે. આત્માની ઉત્તતી કરે એજ મનુષ્યનું કાર્ય છે અને એજ હિંદુ ધર્મ શીખવે છે.

નિર્દોષ હૃદયજ સાથે ધર્મ છે. આ ચિત્ત શુદ્ધીને માટે રામાયણ, ભાગવત, ગીતા, ઉપનિષદ, કે કોઈ પણ સંત મહાત્માના ગ્રંથો તમને પોતાને ઉપયોગી જણાય તે વાંચો ગ્રંથો આપણે માટે છે આપણે ગ્રંથને માટે નથી, એમ હિંદુ ધર્મ શીખવે છે.

ની મુલાકાત લીધા પછી ભારતની મુલાકાત લેશે.

—શ્રીમતી નાથીબાઇ ધરમશી દાકરશી યુનીવર્સિટી ઓફ લેગેલ (કર્વે યુની.) તરફથી યુજ્જરાતનાં પ્રથમ સ્ત્રી ગ્રેજુએટ, યુજ્જરાતી સાહિત્ય પરિષદના વડોદરા અધીવેશનનાં પ્રમુખ, યુજ્જરાત વિવાસભાનાં માનંદ મંત્રી, વિદુષી અને જાણીતાં સમાજ સેવિકા લેડી વિશ્વોપાસના લક્ષમાં લખે તે ડી લિટ (ડોક્ટર ઓફ લિટરેચરની)ની માનંદ ઉપાધી આપવામાં આવી છે.

—આવતાં પાંચ વર્ષમાં મુંબઇ રાજ્યમાંથી નિરક્ષરતા નિવારવાનું કામ શક્ય બનશે એમ મુંબઇ રાજ્યના શિશુ પ્રધાન શ્રી દિનકરરાવ દેસાઇએ જાહેર કહ્યું હતું. ગ્રામ વિસ્તારોમાં ફરજિયાત પ્રાથમિક શિક્ષણ આપશે.

—હિંદુસ્તાન રેલવેના હેવાલ યુજ્જરા સીલોનમાં કાઠિયાવાડી કામીઓ ઉપર આપાત પ્રતિબંધ યુકાયો છે, સિલોન ધારાસભામાં એક બીલ લાવવામાં આવ્યું છે તે યુજ્જરા કે કોઈ આવા સાહિત્યો વેચશે કે ખરીદશે તેઓને સખત સખ કરવામાં આવશે.

—૧૯૫૨ માં હોરીસમાં જે એટમ બોમ્બ નાખવામાં આવ્યો હતો તેનાથી જે લોકોને અસર થઈ હતી તેમાંની ૩૨ વરસની—આ વરસના તેવા મરણોમાં ૧૬—મીસ્ત્રી હાલમાં મરી ગઈ છે.

—ગયા મહા યુદ્ધ વખતે ઝેકોસ્લાવીયા ના એક મામ લિડિસ ઉપર અત્યાચાર રૂપે હળહાડી મામને જર્મીનદોરત કરી નાબુદ કરવાનું કાર્ય નાઝીઓએ કર્યું હતું. આથી યુદ્ધ બાદ તે મામ ને અમર કરવા "શાંતી બાગ" નામે ત્યાં મોટો બાગ બનાવવામાં આવ્યો છે.

—બિહારની અખીલ ભારતીય ખાદી સંઘની શાખાએ રજુર અને અધી કારી વર્ષ બધાને એક સરખું વેતન આપવાનું એ પ્રતિજ્ઞા કરી કહ્યું છે. પહેલે વર્ષે પ્રત્યેકને ૬૦ રૂપિયા બીજા વર્ષે ૭૫ અને ત્રીજા વર્ષે ૧૦૦ આપવામાં આવે છે.

—આંધ્રના એક મામડાએ મામ પંચાલની આડે બેઠકા સ્ત્રીઓને સુટીને એક નવો પ્રયોગ કરવાનું વિચાર્યું છે.

—કલકત્તા, તા. ૯ અક્ટોબર નેતાજી તપાસ પંચના ત્રણ સભ્યોમાંના એક શ્રી. સુરેશચંદ બોઝ જેમણે પંચના સત્તાવાર અહેવાલ પર સહી કરેલી નથી તેઓએ પોતાનો જુદો મત પ્રદર્શિત કરતો અહેવાલ ભારત સરકાર સમક્ષ પેશ કર્યો છે. કુલ ૨૦૮ પાનાનાં શ્રી બે.કે.એ.એ. અહેવાલની વિગતો અખબારોને જોગી બંધેર કરાઈ નથી છતાં એમ જાણવા મળ્યું છે કે તેમણે એ અહેવાલમાં જણાવ્યું

છે કે વિમાની અકસ્માત થયો ન હતો અને તેથી વિમાની અકસ્માતમાં નેતાજી મરાયા નથી.

—સીલોનના વડા પ્રધાન બંદરનાથે જાહેર કહ્યું છે કે સીલોનમાંનાં હિંદી ઓનો પ્રશ્ન હિંદુ જોડે વારાઘાટથી તે સમજૂતીથી બંને સરકારોને સંપૂર્ણ સંતોષ માપ એવો ઉલ્લેખ લાંબી શકશે. સીલોનનો પ્રશ્ન દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રશ્નોથી તદન જુદો છે, કારણ કે દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકાર સમજૂતી માટે તકવાર નથી. વળી દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકારની જેમ અને હિંદીઓને અહીંથી હાંકી કાઢવા મામતા નથી, પણ અમારી ભૂમિમાં માનભેર રાખવા ઇચ્છીએ છીએ.

—કાશમીરનું બંધારણ કાશમીરની ધારાસભામાં રજુ કરવામાં આવ્યું છે. તેમાં કાશમીરને હિંદી સંઘના એક ભાગ તરીકે માનવામાં આવ્યું છે. તેમ જ હિંદી સંઘના પ્રમુખને કાશમીરના શહેર રીયાસતની નિમણૂક કરવાનો અધિકાર આપ્યો છે. કાશમીરનું બંધારણ સભામાં રજુ કરતાં ત્યાંના વડા પ્રધાન બક્ષી યુલામ મહમ્મદે જણાવ્યું કે "કાશમીરનું હિંદુ જોડેનું જોડાણ સફર છે અને કુનીયાની કોઈ પણ શક્તિ એ બંધનને હળવું કરી શકે એમ નથી. કાશમીર એ હિંદુને જ એક ભાગ છે તે રહેશે."

—પાકીસ્તાનની પાર્લામેન્ટ કે જેની બેઠક ઢાકામાં મળી છે. તેમાં પાકીસ્તાનમાં સંયુક્ત મતાધીકાર હોવાને બદલે એ યુજ્જરાને એક ખરડો રજુ કરતા પાકીસ્તાનના વડા પ્રધાન સુદરાવદીએ જણાવ્યું હતું કે પાકીસ્તાન માં પણ સંયુક્ત મતાધીકાર જોઈએ. સંયુક્ત મતાધીકાર જ દેશને માટે હિતકર્તા છે. જે દિરાઈ ભાવનાને પરિણામે પાકીસ્તાનની રચના થઈ તે દિરાઈની ભાવના હવે દેશનાથી દેવી જોઈએ કારણ કે, જો એ જુદા ધર્મો એ જુદાં રાષ્ટ્રો છે એવી વાતો આપણે કર્યાં કરીશું. તો પાકીસ્તાનના હિંદુ એ જુદું રાષ્ટ્ર માગશે અને પાકીસ્તાન ના ધર્મને કારણે પાછા ભાગલા પડશે.

—બોધીમયામાં જે ભુદ્ધ મંદીર છે તેની વ્યવસ્થા માટે હિંદુ સરકારે એક સમિતિ નીમી છે. તે તેમાં બ્રહ્મદેશ, કોમ્પોઝિયા, સીલોન, ચીન, જાપાન, સાયોસ, યાઇલેન્ડ, સીકીમ તે જુતાન ના પ્રતિનિધીઓને લીધા છે.

—મુંબઈની કોલેજના ૨૫૦ વિદ્યાર્થીઓએ રજનઓ દરમિયાન પુનાની પાસે આરવી ગામમાં બધી સ્ત્રીઓમાં ચાલી શકે એવો રસ્તો પોતાના શ્રમથી બંધશે.

—અનાબના વધતાં જતાં ભાવોને અંકુશમાં લાવવા માટે સરકારે ૫૫ લાખ ટન અનાજની આપાત કરવાનું નક્કી કર્યું છે.

સમાચાર સંગ્રહ

(અમારા અખરપત્રો તરફથી)

—ગોધરામાં એક સભામાં બાણુ કરતાં ડેવિસ પ્રમુખ શ્રી ટેબરે જણાવ્યું હતું કે દરિદ્રતારાયણોને જોગે યુજ્જરાતનું રાજ્ય મળે તો પણ અમારે જોઈવું નથી.

—નવું વિશાળ સંયુક્ત મુંબઇ રાજ્ય બનતાં સોરાષ્ટ્રના આબીસ હનર કમ ચારીઓમાંથી સાતસોથી આદમોની મુંબઇ ખદશી થશે. મુંબઇના સરકારી નોકરોને અપાતા તમામ લાભો તેમને અપાશે.

—નવી દિલ્હીથી બાર માહિતને અંતરે આવેલા અલીપુર ખાતે ડેવિસ મહા સમિતિએ ચોક્કસ ગ્રામ વિકાસ યોજનાના ડેન્ડ ખાતે ડેવિસ કાર્યકરોના શિબિરને સંબોધતાં શ્રી નહેરુએ જણાવ્યું હતું કે હિંસા અને તિરસ્કારના માગોથી હિંદમાં આંતર અને વર્ષ વિચલ શક્તિ નીકળશે. સામ્યવાદ એ હિંદના પ્રશ્નોનો ઉલ્લેખ છે, એમ ધારવું એ મુખ્યોઈ બન્યું છે.

—અમદાવાદમાં શ્રી નહેરુ ગયા ત્યારે ત્રણ ઓક્ટોબરે એમની સામે વિવાધી

ઓએ કરેલા વાંદરવેગથી, યુજ્જરાત યુનીવર્સિટીના ઉપકુવપતિ શ્રી હરસિદ બાઇ દિવેટિયા ખુબજ નારાજ થયા છે અને એ યુનીવર્સિટીમાં પોતાનું સ્થાન ક્યાં છે તેજ તેમને સમજવું નથી એવું એક નિવેદનમાં તેમણે જણાવ્યું છે. આ વાંદરવેગનો ઉલ્લેખ કરતાં કોલેજના એક પ્રાધ્યાપક પણ ચાલુ વર્ગે રડી પડ્યા હતા.

—પાકીસ્તાનના વડા પ્રધાન સુદરાવદી ૧૮મી ઓક્ટોબરના ચીનની બાર દિવસની મુલાકાતે જશે. તેગની સાથે વીદેશ પ્રધાન મલિક દિરોઝ ખાન તન પણ ચીન જનાર છે.

—ભારતના ઉપરાષ્ટ્રપતિ ડો. રાધા કૃષ્ણન ટોકીયોથી ચીનના દસ દિવસના પ્રવાસે જનાર હતા, પરંતુ મદાસ માં તેમનાં પત્નીની માંદગીના સમાચાર મળતાં તેઓ તરતજ પ્રવાસ રદ કરીને ભારત પાછા ક્યાં છે.

—ચીનના પ્રમુખ માર્ચો ત્સે તુંગ આવતા વર્ષની શરૂઆતમાં ઇન્ડોનેશીયા

ઓએ કરેલા વાંદરવેગથી, યુજ્જરાત યુનીવર્સિટીના ઉપકુવપતિ શ્રી હરસિદ બાઇ દિવેટિયા ખુબજ નારાજ થયા છે અને એ યુનીવર્સિટીમાં પોતાનું સ્થાન ક્યાં છે તેજ તેમને સમજવું નથી એવું એક નિવેદનમાં તેમણે જણાવ્યું છે. આ વાંદરવેગનો ઉલ્લેખ કરતાં કોલેજના એક પ્રાધ્યાપક પણ ચાલુ વર્ગે રડી પડ્યા હતા.

—પાકીસ્તાનના વડા પ્રધાન સુદરાવદી ૧૮મી ઓક્ટોબરના ચીનની બાર દિવસની મુલાકાતે જશે. તેગની સાથે વીદેશ પ્રધાન મલિક દિરોઝ ખાન તન પણ ચીન જનાર છે.

—ભારતના ઉપરાષ્ટ્રપતિ ડો. રાધા કૃષ્ણન ટોકીયોથી ચીનના દસ દિવસના પ્રવાસે જનાર હતા, પરંતુ મદાસ માં તેમનાં પત્નીની માંદગીના સમાચાર મળતાં તેઓ તરતજ પ્રવાસ રદ કરીને ભારત પાછા ક્યાં છે.

—ચીનના પ્રમુખ માર્ચો ત્સે તુંગ આવતા વર્ષની શરૂઆતમાં ઇન્ડોનેશીયા

ઓએ કરેલા વાંદરવેગથી, યુજ્જરાત યુનીવર્સિટીના ઉપકુવપતિ શ્રી હરસિદ બાઇ દિવેટિયા ખુબજ નારાજ થયા છે અને એ યુનીવર્સિટીમાં પોતાનું સ્થાન ક્યાં છે તેજ તેમને સમજવું નથી એવું એક નિવેદનમાં તેમણે જણાવ્યું છે. આ વાંદરવેગનો ઉલ્લેખ કરતાં કોલેજના એક પ્રાધ્યાપક પણ ચાલુ વર્ગે રડી પડ્યા હતા.

—પાકીસ્તાનના વડા પ્રધાન સુદરાવદી ૧૮મી ઓક્ટોબરના ચીનની બાર દિવસની મુલાકાતે જશે. તેગની સાથે વીદેશ પ્રધાન મલિક દિરોઝ ખાન તન પણ ચીન જનાર છે.

—ભારતના ઉપરાષ્ટ્રપતિ ડો. રાધા કૃષ્ણન ટોકીયોથી ચીનના દસ દિવસના પ્રવાસે જનાર હતા, પરંતુ મદાસ માં તેમનાં પત્નીની માંદગીના સમાચાર મળતાં તેઓ તરતજ પ્રવાસ રદ કરીને ભારત પાછા ક્યાં છે.

—ચીનના પ્રમુખ માર્ચો ત્સે તુંગ આવતા વર્ષની શરૂઆતમાં ઇન્ડોનેશીયા

મરણ નોંધ

મહુમા રોડેશીયાના સ્વ. મોરાર જીવલબના પુત્ર શ્રી. યુનીલાલ મોરારજી તા. ૩-૯-૫૬ના મોટર અકસ્માતથી ૩૨ વર્ષની બર જુવાન વયે અવસાન થયું છે. સ્વર્ગસ્થ પોતાની પાછળ

સ્વ. યુનીલાલ મોરાર

પત્ની તથા પાંચ બાળકોને વિલાપ કરતા મુકી મયા છે. તેમના સ્વજનો તેમના આ દુઃખના વખતમાં જે જે બાધ બેનાએ દિલાસો આપ્યા છે તે સર્વેનો આ પત્રદારા આભાર માને છે.

* *

જીવલબાણના શ્રી. પુરુષોત્તમભાઈ વિઠ્ઠલભાઈ પરમાર, શ્રી. નગીનભાઈ અને શાંતિલાલ ભાઈના પિતાશ્રી વિઠ્ઠલભાઈ ઝીણાભાઈનું ૬૭ વર્ષની વયે તા ૨૩-૯-૫૬ના દિને સ્વદેશમાં ઉઝામ (બીલીમોરા) માં અવસાન થયાના દુઃખદ પ્રસંગે અનેક મિત્રો અને સ્નેહીઓએ રૂબરૂમાં તેમજ ટેલીગ્રામ અને પત્રદારા દિલસોજી વ્યક્ત કરી દિલાસો આપવા બદલ સ્વર્ગસ્થના કુટુંબીજનો આ પત્ર દારા સૌને ઘાઠીક આભાર માને છે.

સદ્મતના આત્માની શાંતિ અર્થે તા. ૨૪-૯-૫૬ અને તા. ૪-૧૦-૫૬ના રોજ સામુહિક દવન-પ્રાર્થના નો કાર્યક્રમ રાખવામાં આવ્યો હતો.

સ્વ. વિઠ્ઠલભાઈ ઝીણાભાઈની પુણ્ય સ્મૃતિમાં મંગા સ્વરૂપ બાઈ લીખી અને પુત્રો તરફથી અનેક સંસ્થાઓને દાન કરવામાં આવ્યું હતું.

શુક્રકોર્પોગ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્નસ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલેક્ટરનું અને ઇનસ્યુરન્સ માટે મળે :

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ આર્કાલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કેરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનનિસબર્ગ, ફોન ૩૩-૨૬૫૪.

વિક્રમ સંવત ૨૦૧૩ની સાલનું

ચિત્રવતી કેલેન્ડર

- (૧) મહિના, વાર, તિથિ અને અંગ્રેજી તારીખ.
- (૨) દરેક માસના મુખ્ય દેશી તહેવારો અંગ્રેજી તારીખ સાથે.
- (૩) તિથિ સાથે ચંદ્રની રાશિ અને તેની રાશિઆતનો સમય દક્ષિણ આફ્રીકા ના સ્ટેન્ડર્ડ સમય પ્રમાણે.
- (૪) રાશીના અક્ષરો (બાળકનું નામ પાડવા માટે ખાસ અગત્યનું).
- (૫) દિવસ અને રાત્રીના ચોંધરીયાં.
- (૬) આર્ટ પેપર ઉપર સુંદર ધાર્મિક ચિત્ર.

દરેક ચિત્રવતી કુટુંબમાં આ કેલેન્ડર અવશ્ય હોવું જોઈએ. કિંમત શી. ૩-૦ ટપાલ ખર્ચ સાથે.

પ્રસિદ્ધ કર્તા: શ્રી ચિત્રવતી કલ્પરલ સોસાયટી, પો. બો. નં. ૬૯૦, ડરબન. (નાટાલ).

મળવાના સ્થળ

- ક્રાંસવાલ: શ્રી ઉમિયાચંકર એમ. જોખાકર, કે. આંધી હોલ, ૫૦ ફોક્સ સ્ટ્રીટ. જોહાનનિસબર્ગ.
- કેપટાઉન: શ્રી બાબરભાઈ ચાંવડા, ૧૦૪ મેન રોડ, મોણ.
- ઇસ્ટલંડન: મેસર્સ એલ. હેરી એન્ડ સન્સ, ૧૦૧ સેન્ટ જ્યોહાન્સ રોડ.
- પોર્ટ એલીઝાબેથ: શ્રી એમ. એમ. બલસારા, ૧૬ પાલીમેન્ટ સ્ટ્રીટ.
- નાટાલ: શ્રી ચિત્રવતી સંસ્કાર મંડળ, (પ્રકાશન વિભાગ) પો. બો. નં. ૨૪૧૭, ડરબન, નાટાલ.

માટીના ઈલાજો

આ નાની પુસ્તીકા આ પત્રમાં જે માટીના લેખો દાહમાં પ્રસિદ્ધ થયાં છે તેજ લેખક દ્વારા લખાયેલી આ ઝોશીસેથી મળશે. કિંમત ૧/- પોસ્ટેજ સાથે.

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

નવલ કથાઓ

ઈંદારાની આપવીતી	૫	૩
હેલો અભીનય	૯	૬
બીજાં પુસ્તકો		
શૂદ્ધન યજ્ઞ	૨	૦
ઝોષાર્થીની સાધના		
(કોરોરલાલ મહારાજાનું જીવન	૭	૬
કીશોરલાલ મહારાજા કૃત		
અંસાર ધર્મ	૬	૦
દીપ નિર્વાણ (દર્શક)	૭	૦
મળવાનું ટેકાણું આ ઝોશીસ		
'Indian Opinion',		
P. Bag, Durban.		

લવાજમ અને જાહેર ખબરના દરો 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન'

પત્રનું વર્ષિક લવાજમ

ફક્ત ગુજરાતી નકલ માટે	પા.	૧	૧૦	૬
ગુજરાતી અને ઇંગ્લીશ બન્ને માટે		૨	૦	૬
અરધા વરસનું ફક્ત એક નકલ માટે			૧૫	૬
યુનીયન બહારના દેશો માટે				
વરસનું લવાજમ		૧	૧૫	૬
અરધા વરસનું			૧૭	૬

જાહેર ખબર

પ્રત્યેક ઇંચે એક વખત માટે શી. ૭-૬.

વલુ માટે લખો યા મળે :

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઈ ઠાપર, લુલન જર્સી, લુલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાઈ પ્રસંગોએ સજ્જાત માટે રીબન વગેરે માટે આમારે લાં પ્રથમ તપાસ કરવા બતામણુ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનનિસબર્ગ.

બોક્સ ૧૫૪૯.

નવા વર્ષની અભિનંદન પત્રિકા

ધાર્મિક ચિત્રવાળા (ઘડી કરેલા)	શી. ૪-૬	ડુંગળ
" " ૩x૪ કાર્ડ	" ૧૪-૦	"
" " ૬x૪ પોસ્ટ કાર્ડ	" ૧૫-૦	"
રંગબેરંગી ધાર્મિક ચિત્રવાળા		
પોસ્ટ કાર્ડ નંગની	" ૨-૦	"
હીંદુસ્તાનની સીનરી વાળા ૩x૪ કાર્ડ	" ૧૫-૦	"
રંગબેરંગી સાઉથ આફ્રિકન સીનરી	" ૮-૦	"

આ સિવાય બીજી પણ જાત જાતની પત્રિકાઓ છે જે બ્યાજબી ભાવે અમે વેંચીએ છીએ.

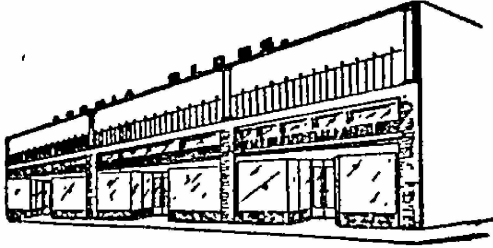
તમારો ઓર્ડર જલદી નોંધાવો.

શ્રી. ગાંધી ટ્રેડીંગ સ્ટોર

બોક્સ ૨૪૨૧
ડરબન.

K.M. Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

22 ct Jewellery made to order in latest designs

આવિસા ફેરટ

સોનાના ફાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયેલું કામ સંતોષ પામે એવા રીતે કરીએ છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અંગ્રામ, સાડીની પીન, વીંટી બકલ એરોમ વગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

પ્રેમ, લગ્ન અને મૈત્રી ને લગતું સાહિત્ય

છેલ્લી મેલમાં આવ્યું છે:

શ્રી પુસ્તક મર્યાદા	૭ ૬
લગ્નનો આનંદ	૧૨ ૬
ઈન્ડિયા શિખવા માટે	
<i>Learn English through easy Medium of English.</i>	
સીનેમા સંગીત (૫૦૦ ચુકી)	૧૦ ૬
કાદેલા સીનેમાના ગીતોનો સંગ્રહ) સેટ	૧૦ ૬
પરી મહેલ	૧૨ ૬
અરજીનું અદ્ભુત સ્વપ્ન	૬ ૬
ધરની રાણી	૩૨ ૬
દારી મારું ગૈદ	૨૮ ૦

★

આ સિવાય સેંકડો સારી નવલ કથાઓ સામાજિક ગુજરાતી પુસ્તકો વ્યાખ્યાની દામે અને વેચાણે છીએ

★

બધી જાતના હિંદી પુસ્તકો, તેમજ ઇતિહાસીક પુસ્તકો અમે વેચીએ છીએ.

D. ROOPANAND BROS.

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 20707.

P.O. Box 2524.

85 VICTORIA STREET,

DURBAN.

P.O. Box 2156 Tel. Add.: "Bhaisons" Phone: 28298

K. HARIBHAI

(ESTABLISHED 1905)

Wholesale Produce and General Merchant.

Importer of all kinds of Eastern Produce.

We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.

Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

No. 1.	per lb.	per lb.
Oily Toordhall	1/3	1/Grade Loose Tea ... 4/3
Chana dhall ...	11d.	Severdhani Supari ... 7/-
Chana flour ...	1/-	S.B. Nuts No 2. ... 2/6
Urad Flour ...	1/7	Jeera ... 2/-
Urad Dhall ...	1/3	Variari (Soomph) ... 2/-
Moong Dhall	1/1	Mustard Seeds ... 2/-
Whole Moong	6d.	Methi Seeds ... 1/3
Whole Urad ...	6d.	Whole Lhana ... 1/3
Special Peadhall	10d.	Jaggory (Gor) ... 1/3
Ordinary Peadhall	7d.	Pure Chullie Powder ... 3/-
Egyptian Rice	10d.	Pure Haldi Powder ... 2/-
Whole Bk. Masoor	7d.	Cocoanuts (Fresh Watery)
Masoor Dhall Red	1/-	47/6 per bag of 75
Tamarind (Amh)	3/3	ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

નવલ કથાઓ

ઝેર તેા પીખાં છે નખી નખી	૧ ૬
સાગર કથા	૮ ૬
ઋણ સુકિત	૭ ૬
આનતી કાલ	૫ ૦
નીલ પંખી (નાટક)	૫ ૦
ગોદાન (બંગાલીનો અનુવાદ) ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૬ ૦
ચોરાની વાતો	૧ ૦
બતીબકાર	૧ ૦
વિનાશ મંદિર	૧ ૬
પ્રતીપ	૭ ૬
સાગર સાક્ષાત	૬ ૦
હીરોની વાતો	૧ ૦
પોરાણિક નાટકો	૫ ૬
ચીવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨ ૦
આસાનું બીજ ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૪ ૦
દરીયા વાટ	૧૦ ૦
કાંતી	૭ ૦
શક્તિ હૃદય અને સંયુક્તા	૬ ૦
વસુંધરા	૧ ૦
છેલ્લા પ્રયાગ	૭ ૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩ ૬
દુર્ગા	૮ ૦
નવસીંહ સિંહરાજ	૧૦ ૦
પ્રવાસ કીરણો	૮ ૦
ગાનવતાના મુલ	૭ ૦
છેલ્લા અભિનય	૬ ૬
કપાલ કંડલા (બંગાળી અંક)	૬ ૬
અધુરું પારા.	૭ ૬

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

અમરાી ચાલુ વાતો

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

પ્રકરણ ૨૩૩

(ગતાંકથી ચાલુ)

કમલેશ! માધવી લામણીમય સ્વરે બોલી: 'ને વ્યથા તે આને જોઈ તેનું કારણ હવે તું સમજી શક્યો હશે.'

'એ સમજી શકું છું, પણ માધવી તો ડર મને સમજતો નથી. એવું શું ખૂંડે આપણે કહ્યું છે કે ખીનથી ડરીએ અને આપણી જાતને છુપાવી એ?...પણ તને કું:ખ યામ, ત્રાસ યામ, તારે કંઈ સહન કરવું પડે એવું કશું જ હું કરવા ઇચ્છતો નથી. તું કહે તો મળવાનું પણ બંધ કરે.' હા શબ્દો એવી ગંભીરતાથી કમલેશે ઉચ્ચાર્યા કે માધવીથી તે સહન થઈ શક્યા નહિ.

એ બોલી ઉઠી: 'કમલેશ, મને યત્ન હતું કે મારા સહવાસથી ને રનેહ થી તને સુખ ઉપજશે, તારો કવિ આત્મા પ્રસન્નતા અનુભવશે, તારી કાવ્યવીણા...'

'પણ કોણે તને કહ્યું કે એવું નથી યત્ન? માધવીની મૈત્રી મેળવી કમલેશ સમૃદ્ધ બન્યો છે.'

'હું એક વાત પૂછું, કમલેશ!' માધવી હૃદયની પેટી ઉઘાડતી હોય એવી પ્રસન્નતા ને ગંભીરતાથી બોલી. 'એક નહિ, અનેક વાતો પૂછવાને તું હકકદાર છે.' ઉદ્ઘાસથી કમલેશે જવાબ આપ્યો.

'તો મને કહે. માધવી તને છોડી જાય, કદી મળી શકે નહિ, તને આજે આત્મ આતરથી-આતરના બંને અર્થ માં, એટલે કે હૃદયથી અને દુરથી, તો તું શું કરે?'

'તો? તો મને માધવીની નિર્બંજતા પર પરાવાર કું:ખ યામ.' કમલેશ બોલ્યો.

માધવીએ જુદી જ અપેક્ષા રાખી હતી એટલે આ જવાબ સાંભળતા એ પાછી પડી ગઈ. એના ચહેરા ઉપર મૂંઝવણના ભાવો ફરી વળ્યા.

કમલેશ એ જોતાં તરત બોલ્યો: 'આનો અર્થ' એ નહિ કે માધવી એની ઇચ્છા કે લામણીની ત્રિદશ જઈ કંઈ કરે એવી હું અપેક્ષા રાખું.'

'પણ માધવી તને છોડી જાય, કદી મળે જ નહિ તે તું સહન કરી શકે?' લામણીબરપુર સ્વરે માધવીએ પૂછ્યું.

કમલેશ સહેજ હસ્યો ને બોલ્યો: 'ને રનેહ કરવાની શક્તિ આપે છે તે સહન કરવાની તાકાત પણ બંધ છે એમ હું માનું છું...પણ એવી રિયલિટી

મારી કલ્પનામાં આવતી જ નથી.'

'રનેહ કરવામાં શક્તિની જરૂર પડે?'

'શક્તિ વિના રનેહ થાય જ નહિ.

માધવી પોતાને નિર્બંજ માને છે છતાં એક અનુભવા ને પરદેશી જેવા તદ્દન એકાદી આદમી સાર્યે ક્યાં સુધી આમજી શકી આવી છે તેનો તું વિચાર કરશે તો તને ખાતરી થશે કે રનેહમાં શક્તિ ન હોત તો આમ બની શકત નહિ.'

માધવી પ્રથમવાર યુગ્ધ બાબે કમલેશ સામે જોઈ રહી. એ જ વખતે વેઇટર બારણુ ઉધારી અંદર દાખલ થયો. બહાર ખીનું ડોહ યુગ્ધ બનેલું પણ જણાયું. બંને આંધી ઉભા થયાં.

બહાર આવી કમલેશ પૂછ્યું: 'હવે ક્યાં જઈશું?'

'કોલેજમાં.'

'વર્ગમાં જવું છે?'

'ના પુસ્તકાલયમાં બેસી વાંચીશું.'

'મન હળવું થઈ ગયું?' હસીને કમલેશે પૂછ્યું.

'અમારે તો એવું લાગે છે.'

પ્રસન્નતાથી માધવીએ કહ્યું.

મુંઝવણનો ઉલ્લેખ આખી અંધો હોય એવો અનુભવ યામ છે?'

'એવો અનુભવ નથી થતો, પણ મનને સાઈ લાગે છે.' માધવી સરળતા થી બોલી.

કોલેજ આવવા માટે તેઓ પાછાં ફર્યાં લારે પમલાં ઝડપથી ઉપડતાં હતા. ચિંતા પ્રેરે એવા વિચારોની લહેરો આવી જતી હતી, પરંતુ મન ઉપર તેની ખાસ અસર થતી નહોતી. માધવીને ઉત્સહમાં જોઈ કમલેશે પૂછ્યું:

'પેલા બિરાદરનો ડર હવે મનમાં થી ગયો?'

'અમારે તો ગયો છે.' હસીને માધવીએ કહ્યું.

'ફરી આવશે ખરો?'

'એ તો કોણ જાણે, પણ આ કાલે એમ લાગે છે કે જે યત્ન હોય તે બલે થાય.'

કમલેશ એ જવાબથી પ્રસન્ન થયો. માધવીએ તે પ્રસન્નતા જોઈ સંતોષ અનુભવ્યો. કોલેજ પાસે પહોંચતાં કમલેશે કહ્યું.

'હું તો હવે હોરટેજ ઉપર જ જઈશ, કાલે મળીશું.'

માધવીએ તે સ્વીકારી લીધું ને રનેહભરી આંખે બંનેએ વિદાય લીધી-દીધી.

કોલેજનો સમય પૂરો થતાં સુધી માધવી પુસ્તકાલયમાં રોકાઈ રહી. જે તે વાંચવાનો પ્રયત્ન કર્યો, પરંતુ કરા માં મન પરાવાસું નહિ. કમલેશે એને રનેહ તો ઘણા સમયથી આપ્યો હતો, આને કંઈક વિશેષનું પ્રદાન કરી અંધો હોય એવી ભાવના મનમાં બાપી મૂક હતી. કુમાર મળ્યાનું સ્મરણ બુંસાયું નહોતું, બુલાયું નહોતું છતાં તે અંગે કશી ચિંતા મનમાં પ્રગટતી નહોતી. કોલેજ પૂરી થતાં તરલિકા ને મળવાનું એણે ધારી રાખ્યું હતું. તરલિકા પ્રવેશના પ્રેમ ને આદરના ભાવમાં આને વધારો થયો હતો. એણે જ કમલેશને પોતાની સાથે બહાર જવા પ્રેર્યો હતો અને મનની સાચી રિયલિટો ખ્યાલ પણ એણે જ આપ્યો હતો.

સમય થતાં માધવી પુસ્તકાલયમાં ડી બહાર આવી. વિદ્યાર્થીઓ વર્ગો માંથી બહાર નીકળતા હતા તેવું એણે નિરીક્ષણ કરવા માંડ્યું, પણ તરલિકા કેપાઈ નહિ. એ નીચે ઉતરી નહક આવી લારે ડેટલાકે તેની સામે કુતૂહલથી જોયું, પરંતુ માધવી એ તે વિષ દરકાર કર્યા વિના એક વિદ્યાર્થીનીને તરલિકાના સમાચાર પૂછ્યા. એણે આશ્ચર્યથી જવાબ આપ્યો: 'વર્ગ પુરા થતાં જ એ ચાલી નીકળી હતી, તમને મળી નથી!'

માધવી પળવાર વિરમમમાં પડી ગઈ, પછી તરલિકાને લાં જવાનો વિચાર આવ્યો ને ઝડપથી ચાલતી થઈ. સમય પ્રમાણે તેની મોટર આવી પહોંચી હતી. માધવી તેમાં બેસી તરલિકાને ઘેર આવી. તરલિકાના બા આશ્ચર્યથી તેની સામે જોઈ રહ્યાં. સમાચાર પૂછતાં જણવા મળ્યું કે તરલિકા કોલેજથી હજી પાછી આવી નથી! માધવી પાછી વળી વિચારવા લાગી: 'તરલિકા અમને શોધવા તો નહિ નીકળી હોય!' તરત થયું: 'અમારો તો નહિ મળતાં એ કમલેશ ને લાં મૂક હશે...હું તેની તપાસ કરું?...દસપંદર મીનીટથી વધુ મોહ નહિ થાય.'

માધવીએ માઠી એ બાણુ લેવાનું સૂચન કર્યું. થોડીવારમાં જ એ હોરટેજમાં આવી પહોંચી, પણ એણે આશ્ચર્ય વચ્ચે જોયું તો કમલેશની ઓરડી ખંબ હતી અને તેના વિષે માહિતી મેળવવાનું કોઈ સાધન નહોતું. આશ્ચર્ય અને નિરાશા અનુભવતી માધવી પોતાનો ઘર તરફ જ પાછી ફરી. ઘેર આવી લારે કહલાસ્યા એની રાહ જોતાં હોય એમ લાગ્યું. એમણે ગંભીરતાથી કહ્યું. 'આને તારા બાપુજી તાવમાં પટકાઈ પડ્યા છે.

'તાવમાં?' માધવી તરત જ પિતાજી ના ચપનખંડ તરફ દોડી. દરિવલ્લભ આંખ મીંચીને સૂતા હતાં એટલે બારણામાં આવતાં જ એ થંભી ગઈ. પાછળ કહલાસ્યા આવ્યા ને બોલ્યાં: 'જાગતા જ હશે.'

દરિવલ્લભે આંખ ઉધારી, માધવીને જોતાં યુખ ઉપર પ્રસન્નતા છવાઈ. માધવી એક પાસે આવી પલંગ ઉપર બેસી ગઈ ને પિતાના કપાળ ઉપર હાથ મૂક્યો. બા સામે જોઈ પૂછ્યું: 'દવા લીધી?'

'આને નથી લેવી,' દરિવલ્લભ બોલ્યા, 'તાવથી શરીરનું ઝેર નીકળી જશે, કાલે નહિ ઉતરે તો વિચારીશું.'

'પણ અચાનક કેમ તાવ આવી મયો?' ચીંતાથી માધવીએ પૂછ્યું.

'અચાનક તો આપણને લાગે, શરીરમાં એની તકયારી લાંબા સમયથી ચાલતી હશે. આ વખતે ઘણા વરસે માંદગી આવી.' દરિવલ્લભ સ્વસ્થતાથી બોલ્યા. માધવીનું મન કંઈક હળવું થયું.

એ પછી માધવી ઘણીવાર સુધી આં જ એક સોફાપુરથી ઉપર બેસી રહી. દરિવલ્લભ આંખ મીંચી આરામ કરવા લાગ્યા. માધવીના મનમાં કમલેશ ને તરલિકાના વિચારો શરૂ થઈ ગયા. તરલિકા કોલેજ છોડી કેમ ચાલી ગઈ હશે તે કમલેશ પણ ક્યાં ગયો હશે એ વિષે તે કશું અનુમાન કરી શકી નહિ. બંને સાથે હોય એવી એક કલ્પના આવી ખરી, પરંતુ મનમાં તે વિષે વિશ્વાસ પેદા થયો નહિ.

અચાનક ફોનની ઘંટડી વાગી. માધવીએ દોડીને ફોન લીધો. કહલાસ્યા એ બાણુ આવતાં અટકી ગયાં. ફોન મધુબાઈનો હતો. પુછતા હતા: 'બાપુજી આને બગ્ગરમાં કેમ નથી આવ્યા? તબિયત તો સારી છે ને?' માધવીએ તાવ આવ્યો હોવાના ખબર આપ્યા. મધુબાઈએ ચીંતા પ્રગટ કરી કહ્યું: 'રત્ને હું આવી જઈશ.' નિરાશ થઈ માધવીએ ફોન મૂકી દીધો ને ઢીલા સ્વરે કહલાસ્યાને એ વિષે ખબર આપ્યા.

રાત પડતાં સુધી બીજા કોઈ સંદેશો આવ્યા નહિ. માધવી હવે અધીર બની. એણે જ તરલિકાને ફોન કર્યો. જવાબ મળ્યો: 'હજી આવી નથી. આપણે લારે સંદેશો આપીશું.' માધવીનું આશ્ચર્ય વધી પડ્યું. મનમાં કંઈક ચીંતા પણ યવાં લાગી. બાના આશ્ચર્યથી એ જમી ખરી, પણ તેમાં મન ન લાગ્યું.

રાત્રિ મધુબાઈ એમનાં પત્ની અને કુમાર સાથે આવ્યાં. કુમારને જોતાં માધવીનું મન વધુ અસ્વસ્થ બન્યું. એણે કટાક્ષમાં હસી નમસ્કાર કર્યો. માધવીએ શક્ય તેટલી સરળતા રાખી તે ત્રીલા. કંઈ બોલ્ય વિના એ બધાંને પિતાજીના ઓરડામાં દોરી ગઈ. દરિવલ્લભને તાવ ઉતરતો જતો હતો, પરંતુ અશકિત ધાગવાથી તેઓ

પચારીમા પડી રવાા હતા. મધુભાઇ ને જોષ તેજો રાજ થયા. થોડીવાર તબિબતની વાતો ચાલી, પછી બંને મિત્રો ખીજી વાતોએ વળખા. કંઈક કામ આવતાં માધવી ઉઠીને દોવાન ખાનામાં આવી. કુમાર તરત જ એની પાછળ આવ્યો ને માધવી સંભળવા માગે છે કે નહિ તેની ફરકાર કર્યો વિના બોલ્યો: 'હું નથી ખારતો કે મારાથી તમારો કંઈ અપરાધ થયો છે?'

'કોણુ કહે છે અપરાધ થયો છે?' માધવીએ સહેજ રોધમાં કહ્યું. 'તો આટલી મંબીરતા ને બેદરકારી શા માટે છે?'

'તમારું વલણુ મને મમતું નથી તેથી.' માધવી રપજ બોલી અધ.

'સાથે કોણુ હતું?'

'એક મિત્ર.'

'એ તો હું સમજ્યો, પણ નામ જાણી શકું?'

'નામ જ નહિ, યહુ જાણી શકો, પરંતુ આ રીતે કટાક્ષમાં નહિ.' માધવી રોધમાં બોલી. કુમારે એની વાણીમાં કે આંખમાં આવી કઠોરતા કહી જોષ નહોતી એટલે એ ડધાઈ મયો.

ધીમેથી એ બોલ્યો: 'સહેજ મળક પશુ ન મર્ષ શકે?'

'એ મળક નહોતી.'

'તો શું હતું?'

'તે તમારા હૃદયને જ પુજો.' માધવી આટલું બોલી ખીજા ઓરડા તરફ ચાલી નીકળી. કુમાર આશ્ચર્ય થી તેને જોષ રહ્યો.

પાંચક મીનીટમાં માધવી પાછી ફરી. કુમાર સામે નજર કર્યો વિના પિતાજીના ઓરડામાં ચાલી અધ. એ જ વખતે ટેલીફોનની ઘંટડી રણુકી. માધવી દોડીને લેવા જાય તે પહેલાં કુમારે રીસીવર ઉપાડી 'હલ્મો' કહી દીધું હતું. મોષ સામેથી બોલ્યું ને એણે માધવી તરફ જોષ કહ્યું: 'તરિક્કાનો ફેન છે, તને બોલાવે છે.'

માધવીએ પ્રયત્નપૂર્વક સ્વસ્થતા જાળવી ફેન લીધો ને ધીમેથી પૂછ્યું: 'કુમાર આવી?' જવાબ મળ્યો: 'હમણું જ.'

'ક્યાં અધ હતી?'

'રખડવા.'

'મીની સાથે?'

'એકલી જ.'

'વાહ વાહ!' માધવીના સ્વરમાં ઉજાસ આવ્યો. એણે આજુબાજુ જોયું તો કુમાર આં નહોતો. ધીમેથી પુછ્યું: 'પછી મન દળણું થયું કે નહિ?'

'થોડુ થયું.'

'પુર ક્યારે થયે?'

'માધવી ને કમલેશને મુક્ત પંખી ની પેટે સાથે જ વિહરતાં જોષ શારે.'

'શું બોલે છે તું?'

'સાચું કહું છું. હું કાલે તને મળીશ તે મારા મનની બધી વાત કહીશ.'

'કમલેશ ક્યાં મળ્યો?'

'મને? મને એ ક્યાં મળે? એ તો તારી સાથે હતો ને?'

'માધવી!' કેલાસખાનો અવાજ સંભળાયો. 'તારા બાપુજી બોલાવે છે.'

માધવી ફેનમાં ઝડપથી બોલી અધ: 'બા બોલાવે છે, એટલે જઉં છું. બાપુજી આજે તાવમાં પેટકાષ પડ્યા છે, કાલે કોલેજમાં વહેલી આવજો.'

માધવી ફેન મૂકી હરિવલ્લભના ઓરડામાં દોડી આવી. હરિવલ્લભ ફરી ને બોલ્ય: 'મધુભાઇ તને એક કામ સોંપવા માગે છે.'

માધવી જીગ્રાસાથી જોષ રહી. 'કુમારબાઇ માટે એક કન્યા જોવા ની છે. તું સાથે જરો?' હરિવલ્લભે પુછ્યું.

'હું? હું?' માધવી આશ્ચર્યથી બોલી ઉઠી. મધુભાઇ ફરીને બોલ્યા:

'હા, પ્રથમ કુમારના બા અને તું જોષ આવો, પછી એ બંને મળશે.'

માધવીનો શ્વાસ નીચે ખેટો. એણે કુમાર સામે જોયું. કુમાર મંદ હસ્યો. હરિવલ્લભે કહ્યું: 'મધુભાઇને તારી પસંદગીમાં બધુ વિશ્વાસ છે.'

'અને કુમારને પશુ એવો જ વિશ્વાસ હશે એવી મને ખાતરી છે.' મધુભાઇ બોલ્યા. વાતાવરણમાં ઢાસ્ય પ્રસરી મધું. મૂમાં ને મંબીર રવાાં માત્ર કેલાસખા.

માધવી ફરો નિર્ભય આપી શકી નહિ, ઉચ્ચારી શકી નહિ. મુંઝવણ માં એ મૂંગી રહી તેને મધુભાઇ અને હરિવલ્લભે સંમતિ માની લીધી ને આવતી કાલે શું કરવાનું છે તેની ચોજના એમણે ધડી કાઢી.

રાત્રે ઢસેક વાગે, તેજો ઉઠમાં. આ વખતે કુમારનું વલણુ માધવીને

આશ્ચર્યની કેમ જાણે એક પરંપરા જ ચાલી હોય એમ એને લાગતું હતું. આખાત-પ્રત્યાખાત અને હૃદયશોકનાં ભરતીજોટને અંતે શું શેષ રવું તેનું તારતમ્ય એણે શોધ્યું નહોતું. પરંતુ મન એનું પ્રચ્છન હતું અને તેથી જ એ પચારીમાં પડ્યા પછી કશી ચે કુશલેલી વિના નિદ્રમ્ય બની સ્વપ્નલોક માં વિહરવાને શક્તિમાન બની ગઇ.

—કમલશ:

દિબાષી મુંબઈ રાજ્ય

તા. ૧ શી નવેમ્બર ૧૯૫૬થી અમલ માં આવતા બુદ્ધ દિબાષી મુંબઈ રાજ્યની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

મુંબઈના દિબાષી રાજ્યનો વિસ્તાર ૧,૯૦,૬૯૦ ચોરસ માઈલનો છે. એટલે કે સમગ્ર ભારતનો તે ૧૪ ટકા ભાગ થાય છે. તેની વસ્તી ૪૮૨ લાખ એટલે સમગ્ર ભારતની વસ્તીનો ૧૩૦ ફે ટકા ભાગ થાય. વિશાળ દિબાષી મુંબઈ રાજ્યમાં ૨,૦૦૦ કરોડ રૂપીયાની રાષ્ટ્રીય આવક હશે એટલે કે દેશની કુલ રાષ્ટ્રીય આવકનો ૧/૫ ભાગ રહેશે. મુંબઈના નવા વિશાળ દિબાષી રાજ્યમાં સમગ્ર ગુજરાતી બાષી પ્રદેશ એક વહીવટ હેઠળ આવે છે. એ જ રીતે મરાઠી બાષી વિસ્તારો પણ એક સાથે આવે છે.

મુંબઈના નવા વિશાળ દિબાષી રાજ્યની વાર્ષિક આવક રૂ. ૧૦૨ કરોડની હશે જ્યારે તેની ધિક્કિવડ મની એસેટ રૂ. ૯૦ કરોડની હશે, અશ્રીત રાજ્યની શરૂઆત રૂ. ૯૦ કરોડની મૂકી સાથે થશે.

૧૯૫૬-૫૭ ના આંકડા પ્રમાણે ગુજરાતને વાર્ષિક રૂ. ૩.૭૫ કરોડની, મહારાષ્ટ્રને ૯ કરોડની અને કણ્ણીટકને રૂ. ૩.૨૫ કરોડની ખાધ રહે છે. જ્યારે સંયુક્ત મુંબઈ રાજ્યમાં મુંબઈ શહેરની વાર્ષિક ૧૬ કરોડની પુરવંતોના લાભ બધાને મળશે.

કણ્ણીટક હાલના મુંબઈ રાજ્યમાંથી નીકળી જતાં તેને અંગે રૂ. ૩.૨૫ કરોડની ને ખાધ થતી હતી તે પુરવંત માં ફેરવાશે અને વિદર્ભની રૂ. ૧ કરોડની ૨૫ લાખની પુરવંતો તેમાં ઉમેરો થશે.

સમગ્ર ભારતના કામદારોના ૩૫ ટકા કામદારો નવા રાજ્યમાં રહેશે, તેથી ઉત્રોગોતું નિયમન અને આયોજન કરવાનું સરળ પડશે.

દિબાષી મુંબઈ રાજ્યમાં રાજ્ય વિધાન સભાની ૩૯૬ ખેટકો હશે. રાજ્ય વિધાન પરિષદની ૭૨ ખેટકો હશે. કુલ વસ્તી ૪,૮૨,૬૫,૧૭૪ હશે. ઔદ્યોગિક વિસ્તાર ૧૧,૮૦,૭૪,૮૦૦ ચ્ચકરનો હશે.

દિબાષી મુંબઈ રાજ્યમાં કુલ જીલ્લા ૪૩ હશે.

ગુજરાતી બોલતી વસતી, ૧,૬૦,૪૯,૩૨૫ હશે, મરાઠી બોલતી વસતી ૩,૦૧,૨૧,૯૩૪ હશે.

જોષએ છે હાડકાં

તમારાં સ્ટેશન કે સાઈડીંગે પહોંચતાં કરવા માટે અમે ટનના પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ કીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું બધુ વિગતો માટે લખો:

गांधी साहित्य

१. आ. ने. इतिहास		७	१
महादेव देशाधुनं छवन यरीन		२	३
महादेव देशाधुनी डायरी	भा. १	१०	०
" " "	भा. २	१२	०
" " "	भा. ३	११	१
" " "	भा. ४	८	०
" " "	भा. ५	११	०
आयुनी कारावासनी कावाणी		१५	०
इस्त लीभीत वीर स्वराज्य		४	०
आत्म कथा (गांधी)		७	१
गांधीजीनी संपीप्त आत्म कथा		२	१
आयुनी गांधी (काका कावेळकर)		३	०
आयुनी मसाही		५	०
गांधीजी अने साध्यवाद (जी. मशरवाणा)		३	०
नीती नाशने भागे (गांधी)		२	०
अनासक्तनी योग (गांधीजी गीताछने हरेबा अनुवाद)		१	१
भारतमा मोपळे (गांधी)		१	६
आत्मम भजनावली		१	०
दीडने काभी त्रीकाण (काभवाव विरो लजेडु)		१	०
आरोग्यनी यावी		१	१
डी. ज. डे. जे. सादसथी भरपुर जाण वार्ता		३	०

मजवानुं ठेकाणुं : आ. ओ. सी. स.

*'Indian Opinion' P. Bag.,
Durban, Natal.*

नवल कथाओ

सारा सारा वेपकेणुं सुंदर साहित्य

नवलीकाओ (वेधाणी)	१	१
सोररी गाथा - ४	१	१
मेघ धींहु	७	०
उभी वाट	८	१
उत्तयन	७	०
हलानी सदसरी	५	०
राहीरोनो स'देश (आयर वेन्डना राहीर)	४	०
सोनेरी छाया	१०	०
छाया भकाश	१३	१

२. म. देशाधुन कृत

दिवडी	११	०
मानवी अ'डीचेरी (येक रक्त पितीनी आत्म कथा)	१	०
सोळ काणवत (नानाबाई अडे हवे) श्रीमदभागवतनी कथाओ	११	०
डीजीयाभादे (१८ महान नरनारीओनो दुक परीयय)		
सर्जता कथिया (नवलबाई साठ) ज्ञान साथे आन'क	१	०
यसोधर भडेता		
आपती नवल कथा	७	१
सुस्त प'णी	८	०

मजवानुं ठेकाणुं आ. ओ. सी. स.

'Indian Opinion'
P. Bag, — DURBAN.

गुजराती स्कुलोने सुंदर तके

निशाणना पुस्तके

नवयुग वाचन भाजा		
पुस्तक योयु	३	०
सुतन वेभन तावीभी नभ'		
भाग १, २, ३, ४. प्रत्येकनी	१	०
यावो लभीओ		
भाग १, २, ३, ४, ५, ६, ७. प्रत्येकनी	१	३
भारतनो इतिहास भाग १	२	०
देश विदेश भाग १	२	६
गुजराततुं गौरव	१	६
दीडना इतिहासनी उपरेभा भाग १.	२	२
देश दीपके	२	०
सुगोण परीयय भाग ३	१	१०
" " भाग ४	२	३
प्राचीन सभयनी रसकथाओ	१	६
मीडल स्कुल अंक गणित भाग १.	२	६
माडे गणित भाग १	१	३
" " भाग ३	१	६

आ पुस्तके उजत अ'धी वेनारने १५ टका कमीसन आपवामां आचरी.

सी. ओ. डी. थो माल वेडवामां नही आने.

Obtainable from :

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.

वांचवा लायक साहित्य

गो सेवा (गांधी)	२	०
गीता वेध (गांधी)	१	०
ना आयुनी शीणी छायागां (गजु गांधी)	४	१
सधुकर (विनोदा)	५	१
साज सुति अने जीम वेणो (गांधी)	१	०
लारे करीशुं शुं (सोळरोय)	४	६
न्यायक धर्म बावना (गांधी)	१	०
दारुंधी (कुमारअप्या)	१	३
आतरांती दीवावो (मवेसकर)	१	३
कन्याने पयो न. परीय (ताइयभमां प्रवेशती जाणाओ भाटे)	२	१
भरकुंज (म. नीकमळ क्षयरागी भाटे)	२	०
गांधीजी (आणके भाटे यरीन)	१	६
विभरांती काव्य (ब. नेशी.)	१	०
जनेने (रा. अमृतकोर)	१	०
दीदी राष्ट्रीय म. स. वं. अंधारणु	१	०
गीता पदार्थ कोय (गीताछमां आपवतां राणोने अय)	१	०
आत्म रचना व्द. इये.	८	०
दीवडी रायरी (गांधी)	७	१

मजवानुं ठेकाणुं

INDIAN OPINION,
PRIVATE BAG, DURBAN.

ધીરુભાઈ પી. નાથકે

પુસ્તકોપર, મુસાફરી, બીમાનાં અને જનરલ એજન્ડા હિંદુસ્તાન અથવા દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ ફરિયાદ અથવા જમીન માટે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે પુર્ણ થશે. ટ'કમી, આગ, ચોરી, ફુલ્કા, અસ્માત, પ્લેટ્સાસ, વિગેરેના નીમા અને ઉત્તરાની આપીએ છીએ.

ઈન્ડમટેક્સ, પરચનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લેરિયન્સ સર્ટિફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લખવી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ હાઉસ એસોસીએશન ઓફ ગ્રાઉન્ડલીયા અને યોર્કશાયર ઈન્ટરયુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade, Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેક્રૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોઈટિંગ, હરેસીંગ ચેસ્ટ, સાર્ફેટ કોર્ટ જોફીસ ડેસ્ક, છુક કેસ, ટેબલ, તબલ કીકાચત માટે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા શુકશો તથિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને ફીચરન હરેચર—

જે-હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેના સ્ટોક હમેશાં તઈ-યાર રહે છે. માન રોકા માલિના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG. PHONE 33-4691. BOX 2526.

ચુનીલાલ ધ્રુવર્સે

હમણાંજ ખુલ્લો મુકલો માલ!

ન્યુ ધરા હાથેલી નીનન સાડીઓ ૧ વાર શી. ૪૬-૬ જરીની કીનારવાળી બ્લોરનેટ ૪૫" વારની શી. ૧૫-૦

પાટલી પાલવ અને આખી બાળી વાળી રેરામી હાથેલી સાડી પા. ૭-૧૦-૦ થી ઉપર મેનડી કીનારની સાડી કેપ ૪૫" વારની શી. ૩/૧૧ થી ઉપર

શુતરાઈ સાડીઓ છેલ્લી ઢખના રંગો અને હાથે વાળી પાંચ વાર શી. ૨૭-૬ થી ઉપર ૭ વાર શી. ૩૬-૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરોને તુરત ધ્યાન દેવામાં આવે છે.

જોઈએ તો સામ્પલ મોકલશું.

ચુનીલાલ ધ્રુવર્સે

(પ્રા.) લીમીટેડ

૬૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન : ૨૪૦૦૩

પી. એ. બોક્સ ૮૨૨.

Phone 22905 Tel. ADD. : "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son Vegetarian Restaurant.

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

બોર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. ગ્રાહકની કિંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટલ ઉમેરવા વિનંતી છે

નો. રાઉશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સર્કન રાઉશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

લગન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણુના અમે સ્પેશલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રાઉશીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ડેક્ટ કરીશું.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીકાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુલાપર - ડરબન. ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

તાજું ઉમદા ફ્રૂટ

આંખા અબધ, લીલી અંબડ અને સુરણની ખાસમ આહુ છે. આહુ શી ૧-૩ રતલ, લસણુ ૬ પેની રતલ. પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

ક્યુરી અને એબી પાન જાનર ભાવ પોસ્ટલ બુક્ટ. ખાસીટ શી. ૧૦-૬ ડબલ; લાંબી અને રકવેર ખાસીટ શી. ૧૧-૬ ડબલ.

રાઉશીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ગ્રાઉન્ડરો ઉપર પ્રથમ ખ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કરાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.